

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ
ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Ο ρόλος των Νέων και ψηφιακών Μέσων στην εκπαίδευση
εκπαιδευτικών στην Αγγλία: ψηφιακός γραμματισμός
εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών*

*

*The role of new and digital media in the training of educators in
England: information technology literacy of trainee educators*

ΚΑΤΣΙΜΙΡΗ ΦΩΤΕΙΝΗ

Επιβλέπων: Σοφός Αλιβίζος, Καθηγητής Παν. Αιγαίου

ΡΟΔΟΣ, Σεπτέμβριος 2019

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Ο ρόλος των Νέων και ψηφιακών Μέσων στην εκπαίδευση εκπαιδευτικών στην
Αγγλία: ψηφιακός γραμματισμός εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών*

*

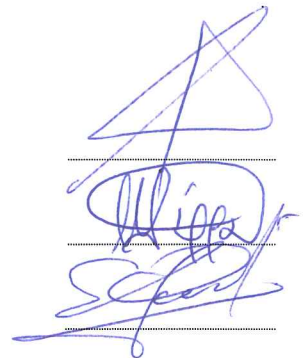
*The role of new and digital media in the training of educators in England:
information technology literacy of trainee educators*

ΚΑΤΣΙΜΗΡΗ ΦΩΤΕΙΝΗ

Επιβλέπων/ουσα: Αλιβίσης Σοφός Καλχητός

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή στις 16/09/2019

1. Σοφός, επιβλέπων
2. Μαρία Δάλλα, μέλος
3. Γραμματική Φωκίδης, μέλος

ΡΟΔΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να μελετήσει το ρόλο των νέων και ψηφιακών μέσων στο πρόγραμμα σπουδών των σχολών που προετοιμάζουν τους εκπαιδευτικούς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Αγγλία και πιο συγκεκριμένα του ψηφιακού γραμματισμού.

Η ανάλυση θα γίνει μέσω της ανάλυσης περιεχομένου γιατί είναι μια μέθοδος που βοηθά πολύ την ποιοτική έρευνα. Επιπλέον συγκρίνεται το εκπαιδευτικό σύστημα της Αγγλίας με αυτό της Ελλάδας προκειμένου να εντοπιστούν ομοιότητες και διαφορές. Συζητούνται θέματα όπως για παράδειγμα, η συμβολή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και αναδεικνύονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής. Επίσης, έχοντας ως σκοπό να διερευνηθεί ο ψηφιακός γραμματισμός ως μάθημα βασικού κορμού των πανεπιστημίων αναλύεται διεξοδικά τον πρόγραμμα σπουδών τριών παιδαγωγικών πανεπιστημίων που το περιλαμβάνουν. Πιο συγκεκριμένα, η ανάλυση αφορά το πανεπιστήμιο King's College of London, το πανεπιστήμιο του Birmingham και το ελληνικό Αριστοτέλειο πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης. Η ανάλυση σκοπίμως επικεντρώθηκε στα συγκεκριμένα πανεπιστήμια καθώς με αυτό τον τρόπο θα γίνουν απόλυτα κατανοητές οι ομοιότητες και οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του ελληνικού και αγγλικού εκπαιδευτικού συστήματος ως προς τον ψηφιακό γραμματισμό και την διδασχή του.

Λέξεις κλειδιά: ψηφιακός γραμματισμός, ανάλυση περιεχομένου, εκπαιδευτικοί, Αγγλία, πρόγραμμα σπουδών

ABSTRACT

The aim of this paper is to study the role of new and digital media in the curriculum of schools that prepare teachers in higher education in England and more specifically in digital literacy.

The analysis will be through content analysis because it is a method that greatly aids qualitative research. In addition, England's education system compares that of Greece in order to identify similarities and differences. Issues such as the contribution of new technologies to education are highlighted, and the advantages and drawbacks of this are highlighted. Also, with the aim of exploring digital literacy as a core lesson for universities, the curriculum of three pedagogical universities that include it is thoroughly analyzed. More specifically, the analysis concerns King's College of London, Birmingham University and the Greek Aristotle University of Thessaloniki. The analysis was deliberately focused on specific universities, as the similarities and differences between the Greek and English educational systems in terms of digital literacy and teaching would be fully understood.

Keywords: digital literacy, content analysis, teachers, England, curriculum

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να απευθύνω ιδιαίτερες ευχαριστίες στον Επιβλέποντα Καθηγητή μου κ. Σοφό Αλιβίζο για τις ουσιαστικές υποδείξεις του κατά τη συγγραφή και παρουσίαση αυτής της διπλωματικής εργασίας, αλλά και για τη γενικότερη στήριξη που μου προσέφερε, καθώς θα ήταν αδύνατη η ολοκλήρωση των σπουδών μου χωρίς τη συμβολή του. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την κατανόηση και τη αμέριστη συμπαράστασή τους κατά τη συγγραφή της εργασίας μου και όλους τους φίλους, που με την πολύ σημαντική παρουσία τους δίπλα μου, στήριξαν την προσπάθεια που ακολουθεί.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ABSTRACT	2
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:Ο ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	6
1.1. Ορισμός του ψηφιακού γραμματισμού	6
1.2. Αξιολόγηση του ψηφιακού γραμματισμού.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	11
2.1. Νέες τεχνολογίες και εκπαίδευση	11
2.2. Οι νέες τεχνολογίες και η επίδραση τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	13
2.2.1. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	22
3.1. Η εκπαίδευση στην Αγγλία	22
3.2. Ο ψηφιακός γραμματισμός στο Kings College of London	28
3.3. Ο ψηφιακός γραμματισμός στο Πανεπιστήμιο του BIRMINGHAM	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	33
4.1. Η εκπαίδευση στην Ελλάδα	33
4.2. Ψηφιακός γραμματισμός στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	55
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	56

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθεί ο ψηφιακός γραμματισμός και ο βαθμός ένταξης των νέων και ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση των

εκπαιδευτικών στην Αγγλία. Επιμέρους στόχοι της εργασίας είναι να συγκριθεί το αναλυτικό πρόγραμμα της Αγγλίας με αυτό της Ελλάδας, να περιγραφούν οι τρόποι με τους οποίους μπορεί κάποιος να λάβει την παιδαγωγική επάρκεια στην Αγγλία, να εξεταστούν τα μαθήματα και οι προϋποθέσεις που προσφέρονται στο πρόγραμμα σπουδών των διαφορετικών διαδρομών που υπάρχουν και να αναλυθούν τα μαθήματα που αναφέρονται στον ψηφιακό γραμματισμό για κάθε διαδρομή/δυνατότητα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών. Επιπλέον θα εξεταστεί η απορρόφηση των αποφοίτων των εκπαιδευτικών σχολών στην Αγγλία αλλά και η βαρύτητα των νέων τεχνολογιών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η εργασία είναι πολύ σημαντική γιατί δεν έχει παρουσιαστεί ανάλογο θέμα σε άλλη πτυχιακή ή μεταπτυχιακή διατριβή έπειτα από σχετική αναζήτηση που έγινε. Επιπλέον είναι σημαντικό γιατί οι νέες τεχνολογίες έχουν επηρεάσει, όπως θα αποδειχθεί, τη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου και έτσι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες και ικανότητες ώστε να διδάξουν τα παιδιά στο πώς να τις χρησιμοποιούν ορθά.

Η εργασία είναι τόσο θεωρητική όσο και ερευνητική. Έτσι λοιπόν ο βασικός κορμός της αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τον ψηφιακό γραμματισμό και πιο συγκεκριμένα δίνεται έμφαση στον ορισμό του και για τους τρόπους της αξιολόγησής του. Στο δεύτερο κεφάλαιο προσεγγίζεται το ζήτημα των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και αναδεικνύεται η συμβολή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς επίσης τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται αναλυτικά σε όλες τις βαθμίδες το αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα και δίνεται βαρύτητα στο πρόγραμμα σπουδών δύο αγγλικών παιδαγωγικών πανεπιστημίων που έχουν εντάξει στην βασική τους εκπαίδευση τον ψηφιακό γραμματισμό, στο King's College of London και στο πανεπιστήμιο του Birmingham. Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και αναλύεται το πρόγραμμα σπουδών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης με απόρροια να γίνουν απόλυτα κατανοητές οι ομοιότητες και οι διαφορές των δύο αυτών εκπαιδευτικών συστημάτων. Τέλος, στα συμπεράσματα της εργασίας συνοψίζονται τα κύρια ευρήματα της, διευκρινίζονται οι ομοιότητες και οι διαφορές των δύο εκπαιδευτικών συστημάτων και αναδεικνύονται τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:Ο ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Οι νέες τεχνολογίες έχουν εισέλθει στην καθημερινότητα του σύγχρονου ανθρώπου και λογικό είναι να την επηρεάζουν. Για παράδειγμα αρκετοί άνθρωποι παρακολουθούν πλέον εξ αποστάσεως προγράμματα πχ. στο ΕΑΠ ή στο ΑΠΚΥ, σεμινάρια μέσω του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εργάζονται από το σπίτι τους μέσω του διαδικτύου, χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο για να ενημερώνονται για νέες προσφορές και να επικοινωνούν με συνεργάτες τους κλπ.

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές πλέον είναι απαραίτητοι όσο ποτέ άλλοτε καθώς η εποχή χαρακτηρίζεται πολύ συχνά ως «ψηφιακή εποχή». Κάθε άνθρωπος θα πρέπει να έχει την ικανότητα να αναζητά και να αξιοποιεί με κατάλληλο τρόπο τις πληροφορίες που θέλει μέσα από έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών και όλο αυτό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας που επιθυμεί να προοδεύει και να εξελίσσεται σύμφωνα με τα νέα δεδομένα (Gilster,1997). Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθεί η έννοια του ψηφιακού γραμματισμού και η αξιολόγηση του. Σκοπός είναι να αναδειχθεί η έννοια του ψηφιακού γραμματισμού ενώ παράλληλα θα γίνει βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών γύρω από τις νέες τεχνολογίες και την επίδραση

1.1. Ορισμός του ψηφιακού γραμματισμού

Πολλοί επιστήμονες θεωρούν ότι ο ψηφιακός γραμματισμός αφορά τις βασικές δεξιότητες στη χρήση ενός υπολογιστή. Σύμφωνα με την άποψη του Gilster (1997), που ήταν ένας από τους πρώτους ερευνητές που προσπάθησε να προσεγγίσει αυτή την έννοια, ο ψηφιακός γραμματισμός είναι μια ικανότητα που έχει ο άνθρωπος να κατανοεί και να χειρίζεται πολλές πληροφορίες μαζί μέσα από ποικίλες πηγές που παρουσιάζονται μέσω ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή. Σύμφωνα με την άποψη του Gilster ο ψηφιακός γραμματισμός είναι μια επιπλέον δεξιότητα του ατόμου πέρα από την απλή ανάγνωση μιας οποιασδήποτε πληροφορίας. Οι δεξιότητες που πρέπει να έχει ένας άνθρωπος είναι οι δεξιότητες αναζήτησης της πληροφορίας, οι δεξιότητες κατανόησης των όσων διαβάζει αλλά και η ικανότητα να μπορεί να χρησιμοποιήσει

κανείς αυτό που διάβασε στην καθημερινή του ζωή. Η κριτική σκέψη επομένως αποτελεί ένα άλλο βασικό συστατικό του ψηφιακού γραμματισμού. Στην έννοια του ψηφιακού γραμματισμού δίνεται ιδιαίτερη έμφαση τόσο η κριτική αναζήτηση μιας πληροφορίας όσο και η εκτίμησης κάποιου κειμένου που διάβασε κάποιος στο διαδίκτυο. Δεν δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στους τρόπους μέσω των οποίων κάποιος έψαξε να βρει τις κατάλληλες πληροφορίες (Martin, 2009).

Ο Bawden (2008) υποστήριξε ότι ο ψηφιακός γραμματισμός δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα σύνολο στάσεων, αντιλήψεων και δεξιοτήτων που μπορούν να βοηθήσουν τους ανθρώπους να χειριστούν με καλύτερο τρόπο τις πληροφορίες που δέχονται, μαθαίνουν πώς να τις επεξεργάζονται και να τις μεταδίδουν και κατά συνέπεια μαθαίνουν νέες γνώσεις χρησιμοποιώντας τις νέες τεχνολογίες. Οι Hague και Payton (2010) πρόσθεσαν ορισμένα χαρακτηριστικά στοιχεία στο ψηφιακό γραμματισμό. Τα χαρακτηριστικά αυτά θα πρέπει να τα έχουν όλοι οι άνθρωποι προκειμένου να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητες που τους παρέχει ο ψηφιακός γραμματισμός. Έτσι λοιπόν οι άνθρωποι θα πρέπει να είναι δημιουργικοί, να έχουν κριτική σκέψη και να αξιολογούν τις πληροφορίες με τις οποίες έρχονται σε επαφή, να κατανοούν το πολιτισμικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, να γνωρίζουν τα θέματα της ηλεκτρονικής ασφάλειας και να έχουν τις ικανότητες και τις δεξιότητες ώστε να επικοινωνούν μέσω των νέων τεχνολογιών με αποτελεσματικό τρόπο. Επιπλέον θα πρέπει να συνεργάζονται με άλλους ανθρώπους, να είναι διαλεκτικοί, να γνωρίζουν πως μπορούν να βρουν και να επιλέξουν μια εκάστοτε πληροφορία και να έχουν λειτουργικές δεξιότητες. Όλα αυτά τα συστατικά είναι αλληλοσυνδεδεμένα και αποτελούν ένα σύνολο από πρακτικές. Έτσι τα άτομα μπορούν να επεξεργαστούν πολλά νοήματα ταυτόχρονα μέσω της χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών (Gillen, Barton, 2010).

Ο Belshaw (2011) διεξήγαγε βιβλιογραφική μελέτη της οποίας το συμπέρασμα ήταν ότι ο ψηφιακός γραμματισμός είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται από διαφορετικούς ερευνητές με διαφορετικό τρόπο. Αυτό συμβαίνει γιατί κάθε ερευνητής προέρχεται από διαφορετικό επιστημονικό και μορφωτικό υπόβαθρο. Τα άτομα αυτά μπορούν να έχουν διαφορετικές προθέσεις.

Ο Martin (2009) υποστήριξε ότι ο ψηφιακός γραμματισμός μπορεί να γίνει κατανοητός μέσα από τρία επίπεδα. Η προϋπόθεση του πρώτου επιπέδου είναι ο

ψηφιακός γραμματισμός να εφαρμόζεται μέσα από τις τεχνικές δεξιότητες. Οι δεξιότητες αυτές είναι πολύ συγκεκριμένες και είναι οι ακόλουθες: *«η αναζήτηση των πληροφοριών στο διαδίκτυο, η επεξεργασία ενός κειμένου, η ηλεκτρονική επικοινωνία, η επεξεργασία των πινάκων και των εικόνων, τα ψηφιακά παιχνίδια, η διαχείριση μιας βάσης δεδομένων, η διαχείριση των πολυμεσικών στοιχείων κλπ.»* (Martin, 2009, p. 34). Οι ικανότητες των ατόμων για την αξιοποίηση των ψηφιακών μέσων είναι το δεύτερο επίπεδο. Οι ενήλικες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα ψηφιακά εργαλεία τους, τις ικανότητες και δεξιότητες τους με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ικανοί να αντιμετωπίσουν την όποια προβληματική κατάσταση. Στο πρώτο επίπεδο ήδη είχαν καταφέρει να εντοπίσουν με επιτυχία τις κατάλληλες πληροφορίες, να τις κατανοήσουν και να τις αξιοποιήσουν με τον επιθυμητό κάθε φορά τρόπο. Κάθε άτομο ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του φέρει μαζί του συγκεκριμένες εμπειρίες και κατά συνέπεια ψηφιακές ανάγκες ενώ οι ψηφιακές δεξιότητες που θα χρησιμοποιήσει για να λύσει κάποιο πρόβλημα του εξαρτώνται άμεσα από το επίπεδο του ψηφιακού του γραμματισμού (Martin, 2009).

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί το τρίτο και τελευταίο επίπεδο του ψηφιακού γραμματισμού. Με άλλα λόγια επρόκειτο για μετασχηματισμό των εμπειριών και των σκέψεων του ατόμου (Brookfield, 2007). Το άτομο σε αυτό το επίπεδο είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί τις ψηφιακές δεξιότητες και τις ικανότητες που διαθέτει προκειμένου να εισάγει μια νέα καινοτομία στην καθημερινότητα του. Παράλληλα όμως μπορεί να δημιουργήσει κάτι νέο, να αντιμετωπίσει ένα πρόβλημα του, να αλλάξει το επαγγελματικό, το προσωπικό, το κοινωνικό και το γνωστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δρα. Ο μετασχηματισμός των εμπειριών επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης της κριτικής σκέψης. Η κριτική είναι ένα χαρακτηριστικό, που θεωρείται απαραίτητο σε όλα τα επίπεδα του ψηφιακού γραμματισμού. Ο κριτικός στοχασμός δεν έχει πάντα ως στόχο του να ασκήσει κριτική και για αυτό το λόγο αποτελεί ένα στοιχείο μεταξύ του δεύτερου και του τρίτου επιπέδου ψηφιακού γραμματισμού (Brookfield, 2007; Martin, 2009).

Οι δεξιότητες που πρέπει να έχουν τα άτομα ώστε να ωφεληθούν τα βέλτιστα από το ψηφιακό γραμματισμό διακρίνονται σε δύο επιμέρους κατηγορίες. Η πρώτη αφορά τις τεχνικές δεξιότητες χρήσης των ΤΠΕ και η δεύτερη τις δεξιότητες αξιοποίησης της πληροφορίας. Οι τεχνικές δεξιότητες των ΤΠΕ μπορεί να αναφερθούν και ως γραμματισμοί στις ΤΠΕ (ICT literacy). Ο γραμματισμός είναι

εκείνο το εφόδιο μέσω του οποίου το άτομο μπορεί να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία και να διεξάγει τη δική του μικρή έρευνα προκειμένου να δώσει λύση στο πρόβλημα του. Στη συνέχεια το άτομο οργανώνει και αξιολογεί την πληροφορία που έλαβε. Όποιος ενήλικας μπορεί να χρησιμοποιήσει τις ΤΠΕ με επιτυχία έχει τις ακόλουθες ικανότητες και δεξιότητες: μπορεί να χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά τις ψηφιακές τεχνολογίες, τα κατάλληλα διαδικτυακά εργαλεία και τα κοινωνικά δίκτυα προκειμένου να αποκτήσει πρόσβαση, να διαχειριστεί και να αξιολογήσει τις εκάστοτε πληροφορίες. Με αυτό τον τρόπο είναι δυνατόν να ενσωματωθεί με επιτυχία στην κοινωνία της γνώσης. Ο γραμματισμός όμως περιλαμβάνει και ορισμένα ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα που σχετίζονται με άμεσο τρόπο με την πρόσβαση και τη χρήση μιας πληροφορίας μέσω του διαδικτύου (Γιαννακοπούλου, Μπάτζιου, 2012).

Ο Belshaw (2011) έδειξε ότι ο γραμματισμός στις ΤΠΕ μπορεί να διακριθεί σε τρία στάδια: την απλή χρήση των ΤΠΕ, όπως για παράδειγμα τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου, των πινάκων κλπ., που ακολουθείται από τη συμμετοχή σε διαδικτυακές κοινότητες, την αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και την αναζήτηση στο διαδίκτυο προκειμένου να καταλήξει κάποιος να μάθει κάτι με ηλεκτρονικό τρόπο. Ο τρόπος με τον οποίο κάθε ενήλικο άτομο θα αντιμετωπίσει τις ΤΠΕ εξαρτάται από τα δικά του μοναδικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και από τις δικές του ικανότητες και δεξιότητες.

Οι δεξιότητες αξιοποίησης της πληροφορίας γίνονται γνωστές και ως πληροφοριακός γραμματισμός (information literacy). Σύμφωνα με τον Belshaw (2011) ο πληροφοριακός γραμματισμός είναι μια «συνήθεια του μυαλού» ή αλλιώς ένας τρόπος σκέψης. Σε αυτό το επίπεδο του ψηφιακού γραμματισμού το να κάνει κάποιος ένα κλικ στο ποντίκι του υπολογιστή του δεν είναι αρκετό. Το ζητούμενο είναι ο τρόπος με τον οποίο θα φτάσει η εκάστοτε πληροφορία με τη σωστή σειρά ώστε το άτομο να την κατακτήσει ως μια νέα γνώση. Κάθε άτομο θα πρέπει να γνωρίζει τον ακριβή χρόνο στον οποίο χρειάζεται μια πληροφορία, τα διαθέσιμα εργαλεία του, τον τρόπο αξιολόγησης και χρήσης της πληροφορίας (Fieldhouse, Nicholas, 2008).

Ο Virkus (2003) περιέγραψε τρεις καταστάσεις –έννοιες –συστατικά που φέρει ο πληροφοριακός γραμματισμός. Αυτά τα συστατικά είναι η χρήση των ΤΠΕ

προκειμένου ένα άτομο να ανακτήσει και να διαδώσει μια πληροφορία, η ικανότητα του ατόμου να αναζητήσει την πληροφορία σε διαφορετικές πηγές με ή χωρίς τη βοήθεια άλλων μεσαζόντων και η αναγνώριση της πληροφορίας που είναι απαραίτητη προκειμένου να ανακτήσει κάποιος, να αξιολογήσει και να εμπλουτίσει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του.

1.2. Αξιολόγηση του ψηφιακού γραμματισμού

Οι λειτουργικές ικανότητες καθώς και ο ψηφιακός γραμματισμός μπορούν να μετρηθούν και να αξιολογηθούν με διάφορες μεθόδους και τρόπους . Σε προσωπικό επίπεδο μπορεί να γίνει μέτρηση πραγματικών δεξιοτήτων του ατόμου αλλά παράλληλα μπορεί να γίνει και μέτρηση απόκτησης δεξιοτήτων που έχουν πιστοποιηθεί από εκπαιδευτικά ιδρύματα ή και από άλλους πιστοποιημένους φορείς.

Ο ψηφιακός γραμματισμός και οι λειτουργικές ικανότητες του ατόμου μπορούν να μετρηθούν χρησιμοποιώντας τρεις προσεγγίσεις διαφορετικές (Empirica, 2007) :

1. Την αναλυτική εξέταση όλων των δεξιοτήτων κάθε χρήστη μέσα από την παρατήρηση ή ακόμη και μέσα από πραγματικές υφιστάμενες συνθήκες ελέγχου.
2. Την εκ των υστέρων μέτρηση όλων των ενεργειών και γεγονότων που έγιναν και έχουν σχέση με τις Τ.Π.Ε.
3. Την μέτρηση όλων των δεξιοτήτων στο επίπεδο που μπορούν να αντιληφθούν οι χρήστες. Αυτή η μέθοδος πρέπει να τονιστεί ότι δεν δύναται να εφαρμοστεί σε έρευνα που περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων. Για αυτό συνήθως η επικρατέστερη μέθοδος είναι η συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τους συμμετέχοντες (μαθητές) στο οποίο διατυπώνονται κυρίως ερωτήσεις , όπως «μπορώ να ανεβάσω υλικό σε κάποιες ιστοσελίδες » ή «μπορώ να μετονομάσω ένα αρχείο » κ.λ.π.

Όπως έχει αποδειχθεί η μέτρηση του ψηφιακού γραμματισμού - σύμφωνα με την πλειοψηφία της βιβλιογραφίας – βασίζεται στις δεξιότητες του ατόμου στη

χρήση του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή και γενικά στην αντίληψή του για τον Η/Υ και όχι στις πραγματικές δυνατότητες που έχει ο χρήστης που μετρούνται με την παρατήρηση ή κάποιο ερωτηματολόγιο σχετικό με τη λειτουργία του υπολογιστή και τις διάφορες ορολογίες που χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία του (Hargittai, 2009 ; Hargittai, 2005) .

Ωστόσο ο « ψηφιακός αλφαριθμητισμός», παρ'όλο που σαν έννοια θεωρείται ευρεία, στη καθημερινή του χρήση ισοδυναμεί με το σύνολο δεξιοτήτων που έχει ο χρήστης ώστε να μπορέσουν να τον καταστήσουν ικανό, με ευχέρεια να χειριστεί όλα ή σχεδόν όλα τα εργαλεία του λογισμικού ή εν τέλει να καταφέρει να εκτελέσει όλες εκείνες τις λειτουργίες με τις οποίες θα ανασύρει χρήσιμες πληροφορίες για το θέμα που του έχει ζητηθεί (Buckingham, 2007).

Για το σκοπό αυτό και προκειμένου να αξιολογηθούν προγράμματα ενός φορητού υπολογιστή από κάθε εξεταζόμενο , η μέτρηση του ψηφιακού γραμματισμού, αποτελεί ένα ξεχωριστό ερευνητικό ερώτημα που το συναντάμε συχνά. (Rockman et.al., 2000). Και ενώ η συμμετοχή των εξεταζόμενων σε ένα τέτοιο πρόγραμμα θεωρείται βέβαιο ότι θα τους εξοπλίσει με δεξιότητες που απαιτούνται για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν σε τέτοιου είδους προγράμματα μέσα στο κόσμο της ψηφιακής τεχνολογίας (Mann, 2008) , εν τούτοις τα άμεσα αποτελέσματα δεν είναι ορατά και φαίνονται μέσα από έρευνες και μόνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2.1. Νέες τεχνολογίες και εκπαίδευση

Επειδή στην σημερινή εποχή αλλάζουν τα πάντα γύρω μας καθημερινά και όπως γίνεται κατανοητό αυτό οφείλεται στην τεχνολογία, η οποία αλλάζει με γρήγορους ρυθμούς, με νέες επινοήσεις και εφευρέσεις, ο άνθρωπος αλλάζει συνεχώς τρόπο με τον οποίο σκέπτεται και ενεργεί. Δηλαδή ενεργεί άμεσα, πιο αποδοτικά και με μεγαλύτερη αυτονομία και συγκέντρωση. Σε όλους τους τομείς της ζωής υπάρχει ορατό το πνεύμα της αλλαγής και της καινοτομίας (Ράπτης, Ράπτη, 2006). Το ίδιο συμβαίνει και στο τομέα της εκπαίδευσης, όπου εκεί, περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο τομέα υπάρχει μεγάλη επιρροή από τις νέες τεχνολογίες. Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, το internet, το δίκτυο World Wide Web κ.α. βοηθάει τους ερευνητές αλλά συγχρόνως και τους παρακινεί να εξετάζουν τις προκλήσεις και τις δυνατότητες που μπορεί να έχουν στην εκπαίδευση (τομέα της παιδείας). Απαραίτητη προϋπόθεση βέβαια θεωρείται η εκπαίδευση του εκπαιδευτικού, ο οποίος πρέπει να είναι γνώστης και ενήμερος για όλα τα εκπαιδευτικά και παιδαγωγικά πλεονεκτήματα που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες προτού αποφασίσει να τις εφαρμόσει και να μην καταφύγει σε αυτές μόνον επειδή αγαπά την τεχνολογία ο ίδιος ή επειδή μόνο και μόνο η τεχνολογία έχει μπει στην ζωή κάθε ανθρώπου και κυρίως των μαθητών (Σολομωνίδου, 2003).

Δεν αμφισβητεί κανείς ότι στο τομέα αυτό (εκπαίδευση), η τεχνολογία έχει να προσφέρει πολλά που είναι σε όφελος και των μαθητών, του εκπαιδευτικού αλλά και όλης της κοινωνίας. Ακόμη και ο μέσος μαθητής θα αποκομίσει πολλά οφέλη, ενώ οι άριστοι μαθητές (ιδιοφυία) δεν αρκούνται στην διδακτέα ύλη του Υπουργείου Παιδείας και προχωρούν με πιο γρήγορους ρυθμούς, αναζητώντας μόνοι τους νέες δυνατότητες μέσα από τον υπολογιστή (Κουτσογιάννης, 2001β). Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες μπορούν να ανοίξουν νέους οπτικούς οδούς και ο αναλφαβητισμός θα περιοριστεί αισθητά ή ακόμη και σε κάποιες περιοχές θα πάψει να υπάρχει. Κατά τον Niccolo Machiavelli δεν υπάρχει τίποτα πιο δύσκολο από το να κάνεις κάποιο σχέδιο, πιο αβέβαιο από το να φτάσεις στην επιτυχία αλλά και τίποτα πιο αδύνατο από το να υλοποιήσεις – δημιουργήσεις ένα νέο σύστημα και αυτό γιατί ο δημιουργός στα πλαίσια της υλοποίησης του σχεδίου του θα συναντήσει μεγάλη αντίδραση και εχθρότητα από όλους αυτούς που επωφελούνται από την διατήρηση του αρχικού - παλιού συστήματος, ενώ από την άλλη πλευρά θα συναντήσει αδιάφορους υποστηρικτές, πλην εκείνων που πρόκειται να αποκομίσουν οφέλη από το νέο – καινούργιο σχέδιο.

2.2. Οι νέες τεχνολογίες και η επίδραση τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Μέχρι στιγμής έγινε η αναφορά στο ψηφιακό γραμματισμό γενικά στην καθημερινότητα των ενήλικων ατόμων, μέσα στους οποίους συγκαταλέγονται και οι εκπαιδευτικοί. Δεν έγινε όμως καθόλου συζήτηση για τις ικανότητες και δεξιότητες που θα πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί ώστε να διδάξουν κατάλληλα τους μαθητές τους. Για αυτό το λόγο στη συνέχεια θα γίνει αναφορά σε αυτούς. Τα πρώτα ερωτήματα που γεννιούνται για το χώρο της εκπαίδευσης είναι τα ακόλουθα (Κουτσογιάννης, 2006):

- Ποιες είναι οι θεωρίες που βοηθούν την κατανόηση του εξελισσόμενου ορισμού των νέων γραμματισμών;
- Ποιες είναι οι συνέπειες του ορισμού των νέων γραμματισμών και των δεξιοτήτων τους;
- Με ποιον τρόπο επηρεάζεται η καθημερινότητα από τις τεχνολογίες των πολυμέσων;
- Με ποιον τρόπο ο εκπαιδευτικός μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές του να κατανοήσουν τους νέους τρόπους κατασκευής αλλά και μετάδοσης μιας πληροφορίας;
- Με ποιον τρόπο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διδάξουν τα γλωσσικά μαθήματα, την ανάγνωση και τη γραφή ενώ ταυτόχρονα ενσωματώνουν και άλλους γραμματισμούς;
- Οι νέοι γραμματισμοί έχουν τη δυνατότητα να ενσωματωθούν χωρίς να δημιουργηθούν συγκρούσεις στα υπάρχοντα προγράμματα και να δώσουν μια ώθηση σε μια κριτική αντιμετώπιση της γνώσης;
- Ποιες είναι οι κατάλληλες στρατηγικές μάθησης και διδασκαλίας που θα μπορούσαν να προταθούν σε καθημερινή βάση;

Το πρώτο πολύ βασικό ερώτημα σε αυτό το πλαίσιο είναι να αναζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι καθηγητές των σχολών εκπαίδευσης των

εκπαιδευτικών το ψηφιακό γραμματισμό. Με άλλα λόγια πολύ σημαντικό ρόλο διαδραματίζει ο τρόπος με τον οποίο οι καθηγητές πληροφορικής των ΑΕΙ στις συγκεκριμένες σχολές δίνουν απάντηση στα ως άνω ερωτήματα. Στην έρευνα του Δημόπουλου (2004) εντοπίστηκε ότι οι καθηγητές πληροφορικής επέλεξαν να διδάξουν πολλές δεξιότητες κατά τη δική τους βούληση καθώς δεν υπήρχε κάποιο ενιαίο πρόγραμμα ή curriculum. Η έλλειψη ενός ενιαίου διδακτικού πλαισίου στα τμήματα αυτά με σκοπό τη διαμόρφωση ενός τεχνολογικού προφίλ στον εκπαιδευτικό ήταν μια θεωρητική υπόθεση που επιβεβαιώθηκε από τη συγκεκριμένη έρευνα. Η απουσία ενός ενιαίου διδακτικού προγράμματος για τις νέες τεχνολογίες στα τμήματα αυτά οφείλεται πιθανώς στη συνεχή εξέλιξη της τεχνολογίας αλλά και στο επίπεδο της πληροφορικής που βρίσκεται η κάθε χώρα.

Κατά συνέπεια στην έρευνα του Δημόπουλου (2004) φάνηκε ότι το διδακτικό περιεχόμενο των μαθημάτων πληροφορικής στα παιδαγωγικά τμήματα τόσο της προσχολικής όσο και της δημοτικής εκπαίδευσης, οι καθηγητές δίδαξαν ένα συγκεκριμένο και κεντρικό πυρήνα από τις τεχνολογικές τους γνώσεις. Ορισμένοι καθηγητές επεκτάθηκαν περισσότερο ενώ άλλοι εστίασαν σε πολύ βασικά στοιχεία. Κατά συνέπεια φαίνεται πως απουσιάζει η έννοια του ψηφιακού γραμματισμού και δεν προετοιμάζονται κατάλληλα οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί.

Σε διεθνές επίπεδο αξίζει να γίνει λόγος για τα αποτελέσματα εφαρμογής του ψηφιακού γραμματισμού στα σχολεία. Σε πολλές χώρες έχει αναγνωριστεί η ανάγκη για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στο ψηφιακό γραμματισμό (Davis, 2003; DEST, 2003; Downes et al., 2001; Midoro, 2005a, 2005b; Pearson, 2003). Οι έρευνες αυτές έδειξαν ότι τα αποτελεσματικά εκπαιδευτικά προγράμματα που σχετίζονται με τις ΤΠΕ που εισήχθησαν στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών θα πρέπει να καλύπτουν διάφορες πτυχές που σχετίζονται με τη χρήση τους και όχι μόνο σε κάποια βασικά θέματα (Jung, 2003; Kirschner, Davis, 2003).

Για παράδειγμα η μελέτη της χρήσης των καλών πρακτικών των Kirschner και Davis (2003) έδειξε ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα στις ΤΠΕ των εκπαιδευτικών πρέπει να είναι έτσι διαμορφωμένα ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να χρησιμοποιήσουν σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό τις νέες τεχνολογίες, να τις χρησιμοποιήσουν ως εργαλείο στη διάρκεια της διδασκαλίας τους, να έχουν μια σειρά από εκπαιδευτικά παραδείγματα που να τις χρησιμοποιούν, να κατανοούν τις

κοινωνικές πτυχές της χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, να διαθέτουν μια σειρά από παραδείγματα αξιολόγησης μέσω της χρήσης των ΤΠΕ και να κατανοούν τη διάσταση της πολιτικής των ΤΠΕ στη διδασκαλία και τη μάθηση.

Ένα από τα βασικά επιχειρήματα για την ανάπτυξη των ικανοτήτων που σχετίζονται με τις ΤΠΕ των εκπαιδευτικών είναι η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών τους και η ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού. Η ικανοποιητική γνώση των ΤΠΕ από τους μαθητές θα πρέπει να αναπτυχθεί σε όλα τα προγράμματα σπουδών και δεν θα πρέπει να εστιαστεί μόνο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ως εκ τούτου όλοι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να συμβάλλουν στην ενίσχυση των ικανοτήτων των φοιτητών σε σχέση με τις ΤΠΕ και τα πρότυπα επάρκειας τους και πρέπει να είναι συνεπή με τα πρότυπα του γραμματισμού των ΤΠΕ (DEST, 2003).

Υπάρχουν ωστόσο μεγάλες ανισότητες μεταξύ των σημερινών αντιλήψεων και των ορισμών του γραμματισμού στις ΤΠΕ και των απαιτήσεων στις γενικές ικανότητες των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες. Η πλειοψηφία των σημερινών προτύπων στις νέες τεχνολογίες για τους σπουδαστές των εκπαιδευτικών σχολών βασίζεται στην έννοια της «ανάμεικτης» δεοντολογίας των νέων τεχνολογιών (Candy, 2004). Η δεοντολογία αυτή ενσωματώνει τεχνικές δυνατότητες για τη χρήση των εργαλείων των ΤΠΕ με τις γνωστικές δυνατότητες επίλυσης προβλημάτων και πληροφοριών.

Ο ψηφιακός γραμματισμός των νέων τεχνολογιών συμπεριλαμβάνει τα εργαλεία επικοινωνίας ή/και τα δίκτυα πρόσβασης, διαχείρισης, ενσωμάτωσης, αξιολόγησης και δημιουργίας μιας πληροφορίας μέσα σε μια κοινωνία που δημιουργεί γνώσεις (ETS, 2002). Οι τρέχουσες απαιτήσεις για τις ικανότητες που σχετίζονται με τις ΤΠΕ των εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών βασίζονται σε στενές προσεγγίσεις βασισμένες στις ικανότητες τους (Phelps et al., 2005). Η πλειονότητα των προτύπων και των προγραμμάτων που σχετίζονται με τις ΤΠΕ έχει ως στόχο την ανάπτυξη των τεχνικών δυνατοτήτων των εκπαιδευόμενων μεμονωμένα ή την ενσωμάτωση της ενίσχυσης αυτών των δεξιοτήτων με την ανάπτυξη των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό (ISTE, 2001; Midoro, 2005a).

Ωστόσο αυτά τα πρότυπα και τα προγράμματα δεν συνδέουν τις τεχνικές δυνατότητες των εκπαιδευτικών με τη χρήση των εργαλείων ΤΠΕ με τις γνωστικές

ικανότητες που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες για την επίλυση των προβλημάτων και την επεξεργασία των πληροφοριών.

Στο εξωτερικό κυρίως υπάρχει συνεχής συζήτηση για την ισορροπία μεταξύ της εμπιστοσύνης των εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ ως ένα εργαλείο για την ενίσχυση της ποιότητας της διδασκαλίας και της μάθησης στο θέμα τους (Preston et al., 2005). Η σημασία των κατάλληλων δυνατοτήτων που χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ αναγνωρίζεται σε όλα σχεδόν τα πρότυπα προγράμματα σπουδών για τη διδασκαλία των ΤΠΕ στους εκπαιδευτικούς (AECT, 2001; ISTE, 1998; Midoro, 2005a). Οι ερευνητές υποστήριξαν ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι σε θέση να χειριστούν τις νέες τεχνολογίες με εμπιστοσύνη (Preston et al., 2005). Διάφορες μελέτες έδειξαν ότι ένα πολύ υψηλό ποσοστό εκπαιδευόμενων εκπαιδευτικών εισέρχεται στα πανεπιστήμια ενώ ήδη γνωρίζουν να χειρίζονται σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό τις νέες τεχνολογίες (Albion, 2001; Simpson et al., 1999). Για αυτό το λόγο ορισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα δεν συμπεριλαμβάνουν τις τεχνικές δυνατότητες χρήσης των ΤΠΕ γιατί τις θεωρούν δεδομένες. Έτσι οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί έχουν λιγότερη αυτοπεποίθηση εξαιτίας των πιθανών ελλείψεων που μπορεί να έχουν και δεν τα χρησιμοποιούν στη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία (Downes et al., 2001).

Άλλες μελέτες έδειξαν ότι το επίπεδο των τεχνικών δυνατοτήτων για τη χρήση των ΤΠΕ θα μπορούσε να υπερεκτιμηθεί (Forster et al., 2005; Taylor, 2003; Watson, 1997a). Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι εκπαιδευόμενοι εκπαιδευτικοί εισέρχονται σε προγράμματα εκπαίδευσης με ποικίλες δεξιότητες πληροφορικής (Drenoyianni, 2004) και η εμπιστοσύνη ορισμένων εκπαιδευόμενων στην τεχνογνωσία των νέων τεχνολογιών σταματούν στο επίπεδο των βασικών τεχνικών δεξιοτήτων (Watson, 1997a).

Οι γενικές γνωστικές ικανότητες της επίλυσης των προβλημάτων και της επεξεργασίας των πληροφοριών αναγνωρίζονται συνήθως ως γενικά χαρακτηριστικά των μεταπτυχιακών προγραμμάτων (Usyd, 1993). Η έρευνα έδειξε ότι οι πανεπιστημιακοί εκπαιδευτικοί δεν κατανοούν με σαφήνεια ούτε τη φύση των νέων τεχνολογιών ούτε τις παιδαγωγικές πρακτικές για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης τους (Barrie, 2004). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι γνωστικές δυνατότητες να μην περιλαμβάνονται συστηματικά στις υπάρχουσες μονάδες των σπουδών μέσω των

εστιασμένων μαθησιακών στόχων ή των καθηκόντων. Άλλες έρευνες έδειξαν ότι η γνωστική επάρκεια είναι μία από τις πιο αδύναμες πτυχές του γραμματισμού των ΤΠΕ για τους εκπαιδευόμενους εκπαιδευτικούς (Drenoyianni, 2004).

Σύμφωνα με τις γνωστικές θεωρίες της μάθησης, οι επιδόσεις των ανθρώπων στην επίλυση προβλημάτων και οι εξηγήσεις για αυτά, συχνά οφείλονται στη φύση των γνώσεων των ατόμων (Lonka et al., 1996). Σύμφωνα με τις τρέχουσες θεωρίες της εννοιολογικής αλλαγής, τα άτομα κατασκευάζουν τη δική τους κατανόηση και αλλάζουν τις πεποιθήσεις τους μέσα από την καθημερινότητα τους (Vosniadou, 1994, 1996). Στον τομέα της τεχνολογικής ολοκλήρωσης αναγνωρίζεται ότι οι προσωπικές εμπειρίες των εκπαιδευτικών είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που εξετάζουν την αλλαγή των παιδαγωγικών τους πεποιθήσεων σχετικά με το ρόλο της τεχνολογίας στη διδασκαλία και την εκμάθηση και την αλλαγή των διδακτικών πρακτικών τους (Ertmer, 2005). Μετά από αυτές τις θεωρητικές προσεγγίσεις, οι μεταπτυχιακοί εκπαιδευτικοί, είτε δεν έχουν εμπιστοσύνη στις γενικές γνωστικές και τεχνικές ικανότητες που σχετίζονται με τις ΤΠΕ είτε έχουν αποσαθρώσει την προσωπική εμπειρία με αυτές τις δυνατότητες. Έτσι είναι λιγότερο πιθανό να εφαρμόσουν ανάμεικτες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις στις πρακτικές τους. Ως εκ τούτου, είναι λιγότερο πιθανό να συμβάλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη του γραμματισμού των ΤΠΕ των φοιτητών.

Οι Lee και Chae (2012) έδειξαν ότι ο ψηφιακός γραμματισμός βοηθά ώστε να προστατευθούν οι μαθητές από τις αρνητικές επιρροές των μέσων μαζικής ενημέρωσης, μειώνεται η ανισότητα στην πληροφόρηση ενώ οι μαθητές εμπλέκονται στις δημιουργικές και κοινωνικές δραστηριότητες. Ο Buckingham (2007) τόνισε ότι ο διαδικτυακός γραμματισμός πρέπει να υπερβαίνει τη δυνατότητα πρόσβασης και εντοπισμού των πληροφοριών με κριτικό πνεύμα. Η αμφισβήτηση των πηγών πληροφόρησης είναι εξίσου σημαντική. Επιδιώκεται η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι τεχνολογικές εξελίξεις συνδέονται με τις ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές δυνάμεις.

Επιπλέον ο Roynton (2005) έδειξε ότι οι επιδράσεις του ψηφιακού γραμματισμού φαίνονται σε όλη τη διάρκεια της ανάπτυξης ενός ατόμου. Η έρευνα του έδειξε ότι όσο περισσότερος χρόνος δαπανάται για εκμάθηση των προγραμμάτων υπολογιστών τόσο καλύτερες είναι οι δεξιότητες του ψηφιακού γραμματισμού που

έχουν οι άνθρωποι. Οι νέοι άνθρωποι τείνουν να έχουν περισσότερες ικανότητες σε σύγκριση με πιο ηλικιωμένα άτομα.

Στην προηγούμενη υποενότητα εκτός από τις τεχνικές δεξιότητες της χρήσης των ΤΠΕ αναφέρθηκαν και οι δεξιότητες αξιοποίησης της πληροφορίας. Αξίζει να συσχετιστούν αυτές οι δεξιότητες αξιοποίησης της πληροφορίας με τα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Υπάρχουν λοιπόν στοιχεία στη βιβλιογραφία που δείχνουν ότι τα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικά αν δεν περιλαμβάνουν αυτές τις δεξιότητες (Carr, 1998; Asselin, Doiron, 2003). Ωστόσο υπάρχουν ενδείξεις ότι γίνονται προσπάθειες είτε να ενσωματωθούν (Bhavnagri, Bielat, 2005; Earp, 2009; Farmer, 2003; Floyd et al., 2008) είτε βρίσκονται σε διαδικασία ενσωμάτωσης (Witt, Dickinson, 2003). Στις σχολές των εκπαιδευτικών υπάρχει αυξημένη συνειδητοποίηση ότι οι δεξιότητες αξιοποίησης της πληροφορίας είναι πολύ σημαντικές (Bhavnagri, Bielat, 2005; Duke, Ward, 2009). Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα με τις πληροφορίες που θεωρούνται ότι περιλαμβάνουν εθνικά, επαγγελματικά, κρατικά και τοπικά πρότυπα.

Μερικά ιδρύματα έδειξαν την ανάγκη για τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς να κατακτήσουν τόσο το ψηφιακό σχεδιασμό όσο και τις παιδαγωγικές τεχνικές που χρειάζονται ώστε να είναι αποτελεσματικοί στη μετέπειτα επαγγελματική τους καριέρα (Asselin, 2004; Asselin, Doiron, 2003; Branch, 2003; Hinchcliffe, 2003; Lee, 2002; Witt, Dickinson, 2003). Η διπλή φύση του πληροφοριακού γραμματισμού στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών κάνει τις δεξιότητες αυτές να είναι πολύπλοκες και πολύπλευρες (Hinchcliffe, 2003). Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εκπαιδευθούν όσο βρίσκονται στο χώρο του πανεπιστημίου ώστε να είναι σε θέση να δημιουργήσουν αποτελεσματικά σενάρια διδασκαλίας του εκάστοτε μαθήματος τους και να δείξουν στους μαθητές τους τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να επωφεληθούν τα βέλτιστα από τη χρήση των ΤΠΕ (Branch, 2003). Η μοντελοποίηση και η συνδιδασκαλία με συνομηλίκους είναι δύο πολύ αποτελεσματικές στρατηγικές που μπορούν να εφαρμοστούν από τους εκπαιδευτικούς μέσα σε αυτό το πλαίσιο (Asselin, Doiron, 2003; Bhavnagri, Bielat, 2005; Henderson, Scheffler, 2003; Hinchcliffe, 2003; Witt, Dickinson, 2003).

Η αξιολόγηση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών στα πανεπιστημιακά ιδρύματα είναι πολύ σημαντική προκειμένου να εντοπιστούν ελλείψεις και

πλεονεκτήματα στο εκάστοτε πρόγραμμα σπουδών. Με αυτό τον τρόπο όλοι θα είναι βέβαιοι ότι οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν όλες τις ικανότητες που τους είναι απαραίτητες προκειμένου να ασκήσουν το επάγγελμά τους. Ο πληροφοριακός γραμματισμός θα πρέπει να ενσωματώνεται στο πρόγραμμα σπουδών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των ιδρυμάτων στα οποία φοιτούν οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί (Emmons et al., 2009). Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι τα κολέγια και τα πανεπιστήμια επιτυγχάνουν να αξιολογήσουν πάντα τους φοιτητές τους όσον αφορά αυτές τις δεξιότητες. Έτσι στο εσωτερικό των ιδρυμάτων θα πρέπει να επικρατεί ανάλογη κουλτούρα αξιολόγησης, να υπάρχουν παραδείγματα εφαρμογής δεξιοτήτων πληροφορικής και να υπάρχει μία δομημένη αξιολόγηση των φοιτητών από το πρώτο κιόλας έτος (Schroeder, Mashek, 2007; Cameron et al., 2007; Ferrer-Vinent, Carello, 2008).

Η αξιολόγηση αυτή μερικές φορές συνδέεται με τις εντολές των οργανισμών διαπίστευσης, όπως για παράδειγμα της Επιτροπής Μέσης και Ανώτατης Εκπαίδευσης (Middle States Commission on Higher Education, 2003). Στις περισσότερες πανεπιστημιούπολεις, οι δεξιότητες της πληροφοριακής παιδείας αξιολογούνται μόνο σε επιλεγμένα μαθήματα ή τμήματα, στο τέλος μιας διδασκαλίας στην οποία οι μαθητές εισάγουν τις πληροφορίες του ψηφιακού γραμματισμού. Ο πληροφοριακός γραμματισμός είναι πολύ πιθανό να ξεκινήσει από το πλαίσιο της ακαδημαϊκής τάξης και να συνεχίσει να υφίσταται στο πλαίσιο της σχολικής τάξης. Σε όλο το πρόγραμμα σπουδών των εκπαιδευτικών θα πρέπει να υπάρχουν πολλαπλές στρατηγικές που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών (Neely, 2006; Radcliff et al., 2007; Suskie, 2004).

2.2.1. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα

Ως γνωστόν πλέον η τεχνολογία παρέχει στον άνθρωπο πολλά οφέλη και κυρίως στη σχολική κοινότητα (μαθητές) όπου τους βοηθάει να αυξάνουν την αποδοτικότητά τους, ο εκπαιδευτικός μετατρέπει το μάθημα σε παιχνίδι και έτσι το κάνει πιο ενδιαφέρον, τραβάει τη προσοχή των παιδιών και τα βοηθάει να απασχοληθούν πιο ουσιαστικά και εποικοδομητικά (Αργύρης, Δημητρακοπούλου 2004).

Επειδή ως πηγή πληροφοριών η τεχνολογία θεωρείται ανεξάντλητη και σχετικά εύκολη στη χρήση της , δίνει τη δυνατότητα καθημερινά στον άνθρωπο να ανοίγει νέους ορίζοντες και να του διευκολύνει τη ζωή. Το σημαντικότερο όμως όλων είναι ότι η τεχνολογία απευθύνεται σε κάθε ηλικία , διότι κάθε ένας μπορεί να αντλήσει την πληροφορία που χρειάζεται, αρκεί να έχει εξοικειωθεί με αυτήν. Έτσι καθοδηγεί σωστά, καλύπτει οποιοδήποτε κενό ή απορία έχει ο χρήστης, μηδενίζει αποστάσεις και φέρνει σε επαφή άτομα που βρίσκονται μακριά (Καράμηνας, 2006).

Με το e-mail, worldwide Web κ.α. δεν υπάρχει χρονικός περιορισμός στην επικοινωνία και έτσι οι άνθρωποι μεταξύ τους μπορούν να συζητούν άνετα, να ανταλλάσσουν απόψεις και πληροφορίες , να κάνουν σχέδια χωρίς χρονικά όρια και με δυνατότητα να συνομιλούν την ώρα που θέλουν και μπορούν χωρίς να πιέζονται από τις καθημερινές τους ασχολίες. Το μειονέκτημα σε αυτού του είδους την επικοινωνία είναι ότι είναι απρόσωπη χωρίς επαφή, τουλάχιστον στο αρχικό στάδιο και ότι οι συνομιλούντες νιώθουν λίγο «άβολα» και είναι αρκετά συγκρατημένοι μέχρι να εξοικειωθούν με τον νέο τρόπο επικοινωνίας. Μετά την εξοικείωση κάθε συζήτηση εξελίσσεται ομαλά, όμως υπάρχουν διαφωνίες κατά πόσο μία συζήτηση μέσω τηλε-συνδιάλεξης μπορεί να διεξαχθεί με επιτυχία. Ιδιαίτερα όταν η συνομιλία έχει επαγγελματικό σκοπό και επειδή συνήθως υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των συνομιλούντων εξ' αποστάσεως , πολλές φορές υπάρχει δυσπιστία και κατά συνέπεια δυσκολία συνεργασίας (Κόμης, 2004). Δηλαδή όταν δεν γνωρίζεις με ποιόν συνομιλείς, τι ικανότητες έχει το άτομο αυτό, τι γνώσεις έχει, με ποιο τρόπο εργάζεται, τότε εννοείται ότι η συνεργασία αυτή ξεκινάει μάλλον με δυσπιστία και εκ των πραγμάτων θεωρείται καταδικασμένη και ανεπιτυχής.

Θεωρείται όμως βέβαιο και υποστηρίζεται από αρκετούς χρήστες, ότι η σύγχρονη επικοινωνία βοηθάει περισσότερο αυτούς που είναι ντροπαλοί και διστάζουν να παίρνουν μέρος σε συζητήσεις, νιώθουν πιο άνετα όταν συνομιλούν με άλλους ανθρώπους χρησιμοποιώντας τη τεχνολογία και τους δίνεται η δυνατότητα να κάνουν ένα βήμα (είτε επαγγελματικό είτε προσωπικό) μέσα από αυτήν. Με τη σύγχρονη επικοινωνία , όπως το τηλέφωνο, video - audio conferencing κ.λ.π. αισθανόμαστε τη παγκόσμια παρουσία ανθρώπων από διαφορετικές πόλεις – χώρες με εμπειρία πολύ συναρπαστική. Εδώ υπάρχει το σοβαρό μειονέκτημα του λιγοστού χρόνου που υπάρχει στη διάθεσή μας και έτσι υπάρχει δυσκολία και κατ'επέκταση αδυναμία να υπάρξει διάλογος πραγματικός. Διότι όπως έχει διαπιστωθεί όταν τα

άτομα συνεργάζονται πρόσωπο με πρόσωπο σε μία εργασία και ο χρόνος που απαιτείται για παράδειγμα είναι μία ώρα, με την τηλεδιάσκεψη ίσως χρειασθεί διπλάσιος χρόνος προκειμένου να υπάρχει το ίδιο αποτέλεσμα επιτυχίας, λαμβανομένου υπ'όψιν και του υπερβολικού κόστους που απαιτείται για την συνεργασία αυτή, το οποίο πρέπει να υπολογίζεται και εννοείται ότι παίζει καταλυτικό ρόλο στη συνεργασία αυτής της μορφής (Σιάνου, Κύργιου 2010).

Η νέα τεχνολογία επίσης έχει κατηγορηθεί από πολλούς ότι αποξενώνει τους ανθρώπους και δεν επιτρέπει οποιαδήποτε μορφή επικοινωνίας (Bartlett, 2008). Όμως αν κάτι τέτοιο ήταν αληθές τότε ο εκπαιδευτικός δεν θα είχε καταφέρει να καλλιεργήσει στους μαθητές του την αλληλεγγύη, τη συνεργασία, την ευγενή άμιλλα κ.α. και το σχολείο σαν θεσμός σίγουρα θα είχε αποτύχει, ενώ ο σκοπός του σχολείου είναι να βοηθά τα παιδιά παίρνοντας τα απαραίτητα εφόδια και να ενταχθούν στους κόλπους της κοινωνίας ομαλά και χωρίς προβλήματα.

Με τη νέα τεχνολογία δίνεται η δυνατότητα στα παιδιά να διαμορφώσουν και να αναπτύξουν διαπροσωπικές σχέσεις, κάτι που έχουν ανάγκη, να μαθαίνουν πράγματα και να μορφώνονται, ώστε να αποκτήσουν τα εφόδια εκείνα που θα τους δώσουν τη δυνατότητα να σταδιοδρομήσουν στη ζωή τους. Επιπλέον πολύ σημαντικό είναι ότι με τη νέα τεχνολογία η επικοινωνία των ανθρώπων και κυρίως των μαθητών έχει αλλάξει σελίδα. Μέσα από το Internet οι μαθητές μπορούν να αναπτύσσουν διαπροσωπικές σχέσεις με παιδιά άλλων πόλεων και χωρών και να μην περιορίζουν τη καθημερινή συναναστροφή τους στους συμμαθητές τους ή τους γνωστούς τους (Αρμενάκης, Φεσάκης, 2011). Ο κόσμος γίνεται αισθητά μικρότερος, οι άνθρωποι διαφορετικών πολιτισμών γνωρίζονται μεταξύ τους και έτσι ο ένας μαθαίνει τον άλλον.

Μεγάλα πλεονεκτήματα όμως αποκομίζουν και οι εκπαιδευτικοί που με τη νέα τεχνολογία γίνονται πιο ενεργητικοί, φεύγουν από την απομόνωση, αφήνουν πίσω τους τις διαλέξεις και τη παλιά μέθοδο διδασκαλίας και έτσι βοηθούν ουσιαστικά τους μαθητές τους, με το να τους αναγκάζουν να σκεφθούν χωρίς να τους δίνουν έτοιμες λύσεις, ενώ παράλληλα οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί κάνουν τη δουλειά τους με μεγαλύτερο ενδιαφέρον και προσήλωση, αφού μέσα από τη νέα τεχνολογία έχουν μεγαλύτερη όρεξη για δουλειά και έρευνα (Αρμενάκης, Φεσάκης, 2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

3.1. Η εκπαίδευση στην Αγγλία

Η γενική υποχρεωτική εκπαίδευση στην Αγγλία απευθύνεται στα παιδιά που έχουν εγκατασταθεί μόνιμα σε αυτή, χωρίς να εξετάζεται ποιας εθνικότητας είναι και από που προέρχονται, με διάρκεια συνολικής φοίτησης τα έντεκα χρόνια. Η φοίτηση ξεκινάει από τα δημόσια ή ιδιωτικά σχολεία. Εννοείται ότι στα δημόσια σχολεία η φοίτηση είναι δωρεάν και η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Αγγλία χωρίζεται σε τέσσερα επίπεδα (Key Stages). Κατά το πρώτο στάδιο τα παιδιά είναι ηλικίας μέχρι 7 ετών, στο δεύτερο στάδιο τα παιδιά έχουν ηλικία από 7 έως 11, στο τρίτο στάδιο οι ηλικίες των παιδιών είναι από 11 έως 14 και στο τέταρτο στάδιο οι ηλικίες είναι από 14 έως 16 ετών (Ο' Driscoll, 1995).

Στην Αγγλία επίσης, δεν αποκλείεται ένα παιδί για κάποιους λόγους, να δέχεται την εκπαίδευση στο σπίτι, ύστερα όμως από σχετική έγκριση των εμπλεκόμενων φορέων.

Η ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το παιδί αρχίζει το να πηγαίνει στο Δημοτικό σχολείο (primary school), όπου είναι η υποχρεωτική εκπαίδευση ή αν έχει κάποιο πρόβλημα σε σχολείο με ειδικές ανάγκες. Στο Δημοτικό σχολείο η εκπαίδευση διαρκεί μέχρι την ηλικία των 11 ετών, (δηλαδή τα πρώτα δύο στάδια της εκπαίδευσης). Οι ημερομηνίες οι οποίες ξεκινούν τα παιδιά το σχολείο είναι καθορισμένες και συνήθως είναι οι, 31 Αυγούστου, 31 Δεκεμβρίου και 31 Μαρτίου.

Όταν το παιδί φτάσει στην ηλικία που πρέπει να ξεκινήσει την υποχρεωτική εκπαίδευση πρέπει οι γονείς του να φροντίσουν ώστε να αρχίσει το σχολείο με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς, σύμφωνα με τα οριζόμενα. Συνήθως τα περισσότερα παιδιά ξεκινούν το σχολείο στην ηλικία μεταξύ τεσσάρων και πέντε ετών. Στο Δημοτικό Σχολείο διδάσκονται μαθήματα μέσα από ένα πολύπλευρο και ισορροπημένο πρόγραμμα, το οποίο είναι προσαρμοσμένο στην συγκεκριμένη παιδική ηλικία και στις ικανότητες των παιδιών, αλλά και σε κάποιες ανάγκες ειδικές που μπορεί να έχουν κάποια από αυτά (Σταμέλος, Βασιλόπουλος, 2004).

Με τον Εκπαιδευτικό Νόμο του 2002 καθορίζεται ένα ισόρροπο και πολύπλευρο πρόγραμμα που σκοπό έχει να προάγει την πνευματική, ψυχική, ηθική αλλά και τη σωματική ανάπτυξη των μαθητών μέσα στο σχολείο αλλά και στη κοινωνία. Ακόμη δημιουργεί προϋποθέσεις ώστε να προετοιμαστούν τα παιδιά για να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους στο επόμενο στάδιο αλλά και στη καθημερινή τους ζωή.

Στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τα πρώτα χρόνια αυτής, τα παιδιά δε διδάσκονται συγκεκριμένα μαθήματα αλλά η βαρύτητα δίνεται στην ικανότητα ανάγνωσης, γραφής και στα μαθηματικά. Στα Σχολεία που φιλοξενούνται παιδιά με ειδικές ανάγκες (Special needs schools), επειδή τα παιδιά αυτά μειονεκτούν είτε σωματικά είτε νοητικά και επομένως δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τα μαθήματα (αν όχι όλα τουλάχιστον τα περισσότερα), το σχολείο αναλαμβάνει άλλο ρόλο και προσπαθεί να τα προετοιμάσει για την αγορά εργασίας.

Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στην Αγγλία η Δευτεροβάθμια εκπαίδευση χωρίζεται σε δύο επίπεδα (Key Stages). Το τρίτο στάδιο που απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας από 11 έως 14 ετών και το τέταρτο στάδιο το οποίο αφορά παιδιά από 14 έως και 16 ετών.

Σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μαθημάτων, όλα τα σχολεία στην Αγγλία πρέπει να παρέχουν στους μαθητές τους γενική εκπαίδευση, καθώς το Εθνικό Πρόγραμμα καθορίζει το πλαίσιο το οποίο τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα πρέπει να τηρούν με συγκεκριμένο πρόγραμμα και διδακτέα ύλη. Το μόνο που δεν καθορίζεται είναι η διάρκεια της διδασκαλίας κάθε μαθήματος, όπου αυτό προγραμματίζεται από το κάθε σχολείο χωριστά.

Στο τέταρτο στάδιο στην Αγγλία, παρουσιάζεται αισθητή μείωση του αριθμού των υποχρεωτικών μαθημάτων διότι οι μαθητές έχουν δικαίωμα να παρακολουθούν μαθήματα που σχετίζονται με την μελλοντική τους εργασία. Κατά το τέλος του τέταρτου σταδίου και σε ηλικία περίπου δεκαέξι ετών οι μαθητές φοιτούν προκειμένου να αποκτήσουν το Γενικό Πιστοποιητικό της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (General Certificate of Secondary Education – GCSE). Για την απόκτηση αυτού του πιστοποιητικού οι εξετάσεις γίνονται σε κάθε μάθημα χωριστά και η βαθμολογία διενεργείται από εξεταστικές επιτροπές οι οποίες είναι

ανεξάρτητες. Τα μαθήματα στα οποία εξετάζονται οι μαθητές είναι περίπου δέκα , συμπεριλαμβανομένων των μαθηματικών καθώς και της Αγγλικής Γλώσσας. Η βαθμολογία την οποία παίρνουν οι μαθητές ανάλογα με την επίδοσή τους είναι : A*, A, B, C, D, E, F, και G , όπου το A* είναι ο καλύτερος - μεγαλύτερος βαθμός. Όσοι μαθητές δεν παίρνουν ούτε το βαθμό G καταχωρούνται σε κατάλογο ως U (Unclassified) και δεν αποκτούν το συγκεκριμένο πιστοποιητικό (Σταμέλος, Βασιλόπουλος, 2004) .

Στη τελική βαθμολογία, κατά την απόκτηση του G C S E μαζί με τις εξετάσεις λαμβάνεται επίσης υπόψη και η πορεία του μαθητή σε όλα τα μαθήματα κατά τα τελευταία δύο έτη. Η βαθμολογία διαφέρει από μάθημα σε μάθημα, ενώ πρόσφατα προστέθηκε και η δυνατότητα οι μαθητές να λαμβάνουν πιστοποιητικά επάρκειας σε οκτώ ακόμη αντικείμενα όπως εφαρμοσμένη μηχανική και πληροφορική , κοινωνική περίθαλψη και υγεία, βιομηχανία, εφαρμοσμένες τέχνες και επιστήμες , επιχειρήσεις, τουρισμός και ψυχαγωγία. Μελλοντικά εξετάζεται να προστεθούν νέα επαγγελματικά αντικείμενα γιατί το επαγγελματικό πιστοποιητικό (Vocational GCSE) που χορηγείται σε μαθητές είναι ισότιμο με δύο (γενικά / ακαδημαϊκά) πιστοποιητικά από την άποψη της επαγγελματικής ζήτησης.

Για τη συγκεκριμένη περίοδο των σπουδών υπάρχουν διαφορετικοί τύποι σχολείων τα οποία είναι τα μονοτάξια σχολεία, τα λύκεια, οι ειδικευμένες σχολές, τα αστικά κολλέγια τεχνολογιών και οι ακαδημίες.

Το μονοτάξιο σχολείο (comprehensive school) είναι το πιο συνηθισμένο από αυτά στο οποίο παρακολουθούν περίπου το 90% των μαθητών , δεν είναι επιλεκτικό και δέχεται όλους τους μαθητές χωρίς να εξετάζει τις ικανότητες κάθε μαθητή. Στα Λύκεια (Grammarschools) της Αγγλίας αντιθέτως επιλέγονται οι μαθητές σύμφωνα με τις ικανότητες που διαθέτουν διότι οι υποψήφιοι δίνουν εισαγωγικές εξετάσεις στα 164 περίπου σχολεία που διαθέτει η χώρα.

Στα ειδικευμένα σχολεία (Specialists schools) τα παιδιά ειδικεύονται συνήθως σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, ενώ συγχρόνως διδάσκονται μαθήματα σύμφωνα με το Εθνικό Πρόγραμμα Μαθημάτων για μία ισορροπημένη και ευρεία εκπαίδευση. Σε αυτά τα σχολεία τα αντικείμενα είναι δέκα : Οι τέχνες, οι επιχειρήσεις, η μηχανολογία, οι ανθρωπιστικές σπουδές (Αγγλικά, γεωγραφία ή ιστορία) , οι γλώσσες, τα μαθηματικά, η πληροφορική, ο αθλητισμός , η μουσική,

οι επιστήμες και η τεχνολογία. Το μόνο που πρέπει να κάνουν τα συγκεκριμένα σχολεία είναι να συνδυάζουν δύο οποιαδήποτε από τα παραπάνω αντικείμενα με την υποχρέωση να ανανεώνουν την ειδικότητά τους κάθε τέσσερα χρόνια, με δυνατότητα της επιλογής του 10% των μαθητών τους και να λαμβάνουν κάποια εξωτερική χρηματοδότηση (Σταμέλος, Βασιλόπουλος, 2004).

Πάνω από τα μισά σχολεία στην Αγγλία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν σαν ειδικευμένα σχολεία. Επίσης, στην Αγγλία υπάρχουν και τα Αστικά Κολλέγια των Τεχνολογιών (City technology colleges και city technology colleges for the technology of arts) τα οποία είναι ανεξάρτητα σχολεία και χρηματοδοτούνται από το δημόσιο.

Τα κολλέγια αυτά έχουν διοικητή ανάδοχο ή επίτροπο ο οποίος πρέπει να κάνει μία σημαντική δωρεά – εισφορά στο σχολείο και βρίσκονται συνήθως σε αστικές περιοχές, δεν χρεώνουν δίδακτρα, και παρέχουν εκπαίδευση στους μαθητές της συγκεκριμένης περιοχής σε όλα τα επίπεδα όπου διδάσκονται μαθήματα δίνοντας έμφαση στις τέχνες, στη τεχνολογία και στην εφαρμογή της νέας τεχνολογίας.

Στην Αγγλία, οι Ακαδημίες (Academies) ιδρύονται από εθελοντικές, επιχειρηματικές ή κοινωνικές ομάδες σε συνεργασία με φορείς της τοπικής κοινωνίας με σκοπό να παρέχουν εκπαίδευση σε μαθητές με διαφορετικές ικανότητες που κατοικούν σε μειονεκτικές περιοχές και έτσι έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν μαθήματα χωρίς να καταβάλλουν δίδακτρα μέσα από ένα ευρύ και ισορροπημένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Άλλη επιλογή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι τα ιδιωτικά σχολεία τα οποία συνήθως είναι ανεξάρτητα και ιδρύονται από ιδιώτες, όπου όμως τα παιδιά χρεώνονται με δίδακτρα, απαραίτητα για τη λειτουργία των σχολείων διότι οι δωρεές και οι ενισχύσεις που λαμβάνουν αυτά τα σχολεία είναι ελάχιστες έως μηδαμινές.

Σε κάποιες περιοχές στην Αγγλία εφαρμόζεται διαφορετικό εκπαιδευτικό σύστημα από αυτό που συνδυάζει το πρωτοβάθμιο και δευτεροβάθμιο σχολείο. Έτσι, σύμφωνα με το σύστημα αυτό τα παιδιά φεύγουν από το πρώτο σχολείο σε

ηλικία 8 ή 9 ετών , φοιτούν στο επόμενο σχολείο (middle) μέχρι 12 ή 13 ετών για να πάνε στη συνέχεια στο ανώτερο (upper) σχολείο (O' Driscoll , 1995).

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση στην Αγγλία γίνεται από τα λεγόμενα σχολεία sixthform της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στα σχολεία αυτά προκειμένου να φοιτήσουν μαθητές πρέπει να ακολουθήσουν τις δικές τους προϋποθέσεις εισαγωγής, που συνήθως είναι εξετάσεις ή η επίδοση του μαθητή. Όταν τελειώσει ένας μαθητής τη φοίτησή του επιτυχώς θα αποκτήσει το Γενικό Πιστοποιητικό Εκπαίδευσης Ανώτερου Επιπέδου (General Certificate of Education Advanced-level examinations – GCE A-levels) και αυτό αποτελεί την προϋπόθεση για την είσοδο του μαθητή στην Ανώτερα Εκπαίδευση. Πρόσφατα, η δομή αυτού του πιστοποιητικού GCE A levels αναθεωρήθηκε και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το νέο σύστημα AS/A2. Και έτσι για να αποκτήσει ένας μαθητής το πλήρες A level, πρέπει να συμπληρώσει τρία AS units (advancedsubsidiary) και τρία A2 units, ενώ το πρώτο χρόνο της μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης ο κάθε μαθητής μπορεί να επιλέξει το πολύ πέντε αντικείμενα, στα οποία και θα δώσει εξετάσεις (O' Driscoll , 1995).

Όταν οι μαθητές συμπληρώσουν το πρώτο χρόνο εκπαίδευσής τους, μπορούν να διαλέξουν το αντικείμενο που θέλουν μόνο σε ανώτερο επίπεδο (AS) και εφόσον το περάσουν επιτυχώς να λάβουν πλέον τον αναγνωρισμένο τίτλο σπουδών με δυνατότητα να συνεχίσουν στο επόμενο έτος (A2), όπου η επιτυχημένη ολοκλήρωση εκπαίδευσής τους του οδηγεί και στην απόκτηση του A level.

Τα A levels πιστοποιητικά είναι μεγάλη επιτυχία των μαθητών και καλύπτουν περίπου ογδόντα αντικείμενα από τα οποία τα δεκατέσσερα είναι Επαγγελματικά (VCEs – Vocational Certificate of Education).

Τα πιστοποιητικά GCE A-level και GCE AS λαμβάνουν βαθμολογία στη κλίμακα από A ως E. Όταν η βαθμολογία είναι U σημαίνει αποτυχία και απόρριψη του μαθητή. Τα Πιστοποιητικά VCE είναι επαγγελματικά, τελευταία έχουν αναμορφωθεί και παρουσιάζουν την ίδια δομή με τα AS/A2.

Η ονομασία των τίτλων σπουδών σε εφαρμοσμένα αντικείμενα είναι : GCE A levels και χωρίζονται σε τέσσερις τύπους:

- Advanced Subsidiary General Certificate of Education. Το οποίο προϋποθέτει τρία AS units και βαθμολογείται A-E.
- Advanced Subsidiary General Certificate of Education (double award). Το οποίο προϋποθέτει έξι AS units και βαθμολογείται AA, AB-EE.
- Advanced General Certificate of Education. Το οποίο συνήθως προϋποθέτει τρία AS units και βαθμολογείται A-E.
- Advanced General Certificate of Education (double award). Το οποίο προϋποθέτει έξι AS units και έξι A2 units και βαθμολογείται AA, AB-EE.

Άλλος τίτλος σπουδών στην Αγγλία είναι το Advanced Extension Awards (AEA) ο οποίος απονέμεται από το έτος 2002 και δίδεται σε μαθητές που βαθμολογούνται με A. Αυτός ο τίτλος (AEA) σήμερα διατίθεται σε δεκαεννέα αντικείμενα και είναι μία εκ των προϋποθέσεων του μαθητή να εισαχθεί στο Πανεπιστήμιο της χώρας. Τα σχολεία που παρέχουν πλήρες ωράριο μετα-υποχρεωτικής εκπαίδευσης είναι τα κολλέγια και τα sixthform κολλέγια (Ο' Driscoll , 1995).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Ένα πρόγραμμα που απευθύνεται σε νέους ανθρώπους και είναι βασισμένο πάνω στην εργασία, είναι η μαθητεία. Δηλαδή οι νέοι εργάζονται αμείβονται για αυτό με μισθό και παράλληλα έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν μία νέα ειδικότητα. Πολλοί νέοι (πάνω από 255.00) βρίσκονται σήμερα στην μαθητεία σε 150 διαφορετικά επαγγέλματα. Η μαθητεία διαρκεί από ένα έως και πέντε χρόνια ανάλογα με το αντικείμενο, ενώ μετά τη λήξη αυτής ο νέος αποκτά εμπειρία , εθνικό επαγγελματικό τίτλο (National Vocational Qualification – NVQ) επιπέδου 2, και ακόμη ικανότητες - προσόντα που απαιτούνται για το επάγγελμα και βοηθούν το νέο να προοδεύσει. Η μαθητεία μπορεί να παρασχεθεί σε νέους ηλικίας 16 έως 24 ετών με την απαραίτητη προϋπόθεση να ζει στην Αγγλία.

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Στην Αγγλία η εκπαίδευση του ενήλικα είναι ιδιαίτερα σημαντική και θεωρείται σοβαρή βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας . Η εκπαίδευση του ενήλικα μπορεί να γίνει είτε με μειωμένο ή με πλήρες ωράριο και

γίνεται από τα κολλέγια της χώρας, σαν μετα-υποχρεωτική εκπαίδευση, όπου διδάσκονται μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης κ.α (Σταμέλος, Βασιλόπουλος 2004).

3.2. Ο ψηφιακός γραμματισμός στο Kings College of London

Το King's College είναι ένα κέντρο εκπαιδευτικής ανάπτυξης, αφιερωμένο στην προσωπική υποστήριξη για την ενίσχυση της διδασκαλίας και της εκμάθησης. Το συγκεκριμένο Κολέγιο περιλαμβάνει μία σειρά από ανθρωπιστικά, ιατρικά, νομικά, και εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών τα οποία μεγιστοποιούν την μάθηση των φοιτητών στα ανάλογα τμήματα (www.kcl.ac.uk).

Το συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο της Αγγλίας, παρέχει πόρους οι οποίοι βασίζονται στην έρευνα αναπτύσσοντας με αυτό τον τρόπο μία κουλτούρα υποτροφιών διδασκαλίας και μάθησης μέσα στην κοινότητα των εκπαιδευτικών. Τα προγράμματα και οι υπηρεσίες που παρέχει το συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο, επιτρέπουν στη στρατηγική εκπαίδευση του King College να διαμορφώσει και να μεταμορφώσει ακαδημαϊκές πρακτικές για τη βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας.

Οι φοιτητές που εισέρχονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ολοένα και περισσότερο εξοικειωμένοι ως προς τις ΤΠΕ (Τεχνολογίες, Πληροφόρηση και Επικοινωνία), παρόλο που, όπως αποδεικνύεται από την ανασκόπηση της συγκριτικής αξιολόγησης του College Technology Enhanced Learning (TEL), οι φοιτητές έχουν ορισμένες ανησυχίες σχετικά με την ηλεκτρονική μάθηση που αντικαθιστά τη διδασκαλία πρόσωπο με πρόσωπο. Παρόλο που υπάρχουν σημαντικές διαφορές στο King's College, οι φοιτητές (τόσο μεταπτυχιακοί όσο και προπτυχιακοί) μπορούν να έχουν πρόσβαση ως "Ψηφιακοί κάτοικοι", πολλοί από τους οποίους είναι έμπειροι με τα κοινωνικά μέσα και γενικότερα τις τεχνολογίες. Η άτυπη χρήση των κοινωνικών μέσων μαζικής ενημέρωσης για την εκμάθηση γίνεται ολοφάνερη και έτσι υπάρχει περιθώριο για την αξιολόγηση του αντίκτυπου ενός ασφαλούς και προσαρμοσμένου σε όλους κοινωνικό δίκτυο που αφορά την εκπαίδευση (www.kcl.ac.uk).

Στο πανεπιστήμιο του Λονδίνου, και ειδικότερα στο Παιδαγωγικό τμήμα, πραγματοποιήθηκε η δημιουργία μιας πλατφόρμας η οποία διευθύνεται από τους ίδιους τους φοιτητές, η οποία αποσκοπεί στον εντοπισμό, την προσαρμογή και την αξιολόγηση κοινωνικής δικτύωσης για την κάλυψη των ποικίλων εκπαιδευτικών αναγκών στον συγκεκριμένο τομέα. Έχει αναπτυχθεί στην πραγματικότητα ένα ζωντανό ηλεκτρονικό κοινωνικό δίκτυο ανοικτού κώδικα.

Πιο συγκεκριμένα, οι νέες τεχνολογίες έχουν λάβει ιδιαίτερη θέση ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Αγγλίας και το συγκεκριμένο εγχείρημα έχει ως στόχο να αξιολογήσει το κατά πόσο ο ψηφιακός γραμματισμός μπορεί να διευκολύνει την μάθηση και να ικανοποιήσει τις ανάγκες των φοιτητών. Το King's College έχει ένα όραμα, να μετασχηματίσει την ψηφιακή εκπαίδευση μέχρι το 2021. Αυτό το όραμα υποστηρίζεται από τη στρατηγική για το μετασχηματισμό στην ψηφιακή μάθηση και υποστηρίζεται από το Κέντρο Τεχνολογίας Ενισχυμένης Μάθησης (CTEL), τη διεύθυνση TEL, τη Διεύθυνση Φοιτητών και Εκπαίδευσης, και την ευρύτερη ακαδημαϊκή κοινότητα του συγκεκριμένου πανεπιστημίου (www.kcl.ac.uk).

Λαμβάνοντας όλα όσα προαναφέρθηκαν λοιπόν, το πρόγραμμα σπουδών του παιδαγωγικού τμήματος του πανεπιστημίου δεν θα μπορούσε να μην είχε συμπεριλάβει την διδασκαλία του ψηφιακού γραμματισμού το οποίο πρόκειται για μία διαπολιτισμική ενότητα, όπου έγινε δημοφιλής στους φοιτητές για την χρήση των

νέων τεχνολογιών. Το συγκεκριμένο μάθημα εξετάζει θέματα που έχουν άμεση σχέση με τον νέο και ευρύτερο ορισμό της παιδείας υπό το πρίσμα των εξελίξεων των ΤΠΕ και εξετάζει τις συνέπειες τους για τις έννοιες του γραμματισμού και της παιδαγωγικής του (www.kcl.ac.uk) .

Επίσης, μέσα από το συγκεκριμένο μάθημα εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους η γλώσσα έχει αναπτυχθεί ως απόρροια των τεχνολογικών συσκευών και της χρήσης του διαδικτύου. Είναι απαραίτητο όλοι οι φοιτητές στις ενότητες να διδάσκονται τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και του Web, ενώ όλη η διδακτική διαδικασία παραδίδεται ηλεκτρονικά. Για την ολοκλήρωση της παρακολούθησης του μαθήματος του ψηφιακού γραμματισμού στο King's College δεν υπάρχουν καθορισμένοι χρόνοι καθώς οι φοιτητές έχουν πρόσβαση οποιαδήποτε στιγμή το επιθυμούν όμως οι ενότητες ολοκληρώνονται με εργασίες που ανατίθενται σε αυτούς κάθε εβδομάδα.

Το πρόγραμμα σπουδών του παιδαγωγικού τμήματος του King's College αναγνωρίζει απόλυτα την σπουδαιότητα της συμβολής της τεχνολογίας στην εκπαίδευση των φοιτητών και θέτει ως στόχο της ανωτέρω προσπάθειας να προσφέρει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών το οποίο θα βελτιώσει την εκπαιδευτική εμπειρία των φοιτητών της. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκει την εξέλιξη της διδασκαλίας μέσα από μία κορυφαία ψηφιακή εμπειρία που υποστηρίζει την αριστεία στον κλάδο των παιδαγωγικών από ένα πανεπιστήμιο παγκόσμιας κλάσης (www.kcl.ac.uk) .

3.3. Ο ψηφιακός γραμματισμός στο Πανεπιστήμιο του BIRMINGHAM

Ξεκινώντας μία νέα εκστρατεία περιφερειακών δεξιοτήτων στο Πανεπιστήμιο Birmingham, επιδιώκεται να αναδειχθεί η σημασία της βελτίωσης των δεξιοτήτων της περιοχής και του έθνους, προκειμένου να οικοδομηθεί μια πιο παραγωγική, ευημερούσα και κοινωνικά συνεκτική κοινωνία (<http://digitalbirmingham.co.uk>) .

Οι δεξιότητες ή οι ελλείψεις δεξιοτήτων πλήττονται όλο και περισσότερο από τους τίτλους, κυρίως μετά την έκθεση που αναρτήθηκε από τον καθηγητή Lord

Leitch, η οποία έδειξε ότι πέντε εκατομμύρια ενήλικες στο Ηνωμένο Βασίλειο στερούνται λειτουργικής παιδείας και ένας στους έξι νέους εγκαταλείπει το σχολείο ανίκανο να διαβάσει, να γράψει ή να προσθέσετε ένα επαρκές πρότυπο.

Στη σημερινή ολοένα και πιο ψηφιοποιημένη κοινωνία, οι δεξιότητες ΤΠΕ καθίστανται εξίσου σημαντικές με τις βασικές γνώσεις και την αριθμητική ικανότητα για την προετοιμασία των ανθρώπων για την απασχόληση, και ενώ η ενημέρωση για τις ευρυζωνικές επικοινωνίες συνεχίζει να αυξάνεται, υπάρχει σημαντικό «ψηφιακό χάσμα» μεταξύ των ατόμων που έχουν πρόσβαση στην τεχνολογία και των κατάλληλων δεξιοτήτων ΤΠΕ.

Στο παιδαγωγικό τμήμα του Birmingham, η καθοδηγητική αποστολή πίσω από την τεχνολογία που παράγεται είναι να βοηθήσει τους φοιτητές να αξιοποιήσουν στο έπακρο τις δυνατότητες τους. Πέρα όμως από αυτό, η συμβολή του ψηφιακού αναγραμματισμού στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως στόχο να βοηθήσει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του Ηνωμένου Βασιλείου, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, μέσω ενός ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων, σε συνεργασία πάντα με την τοπική και περιφερειακή διοίκηση, τα σχολεία και τα κολέγια, τις κοινότητες και τις επιχειρήσεις (<http://digitalbirmingham.co.uk>).

Πιο συγκεκριμένα, μιας και όλο και περισσότερες υπηρεσίες θέτουν τις βασικές πύλες τους για online πρόσβαση, εκείνοι που δεν έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και τις ψηφιακές συσκευές, κινδυνεύουν από αποκλεισμό και απομόνωση. Το πρόγραμμα ψηφιακής παιδείας του Birmingham (DFLB) επιδιώκει να υποστηρίξει και να διευκολύνει τους φοιτητές λαμβάνοντας υπόψη τη ραγδαία εξέλιξη των τεχνολογιών.

Στο παιδαγωγικό τμήμα του πανεπιστημίου παραδίδονται διαλέξεις οι οποίες αποσκοπούν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων από το ίδρυμα, μεταξύ των οποίων:

- Οι σπουδαστές να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν ψηφιακές συσκευές κάθε είδους.
- Να δημιουργούν λογαριασμούς ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κοινωνικών μέσων στο διαδίκτυο.

- Να δημιουργούν ψηφιακά βιογραφικά σημειώματα, να κάνουν χρήση ιστότοπων αναζήτησης σε απευθείας σύνδεση και να δημιουργούν εφαρμογές.

Εξοπλισμένοι με αυτές τις δεξιότητες, οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν να πλοηγούν στο Διαδίκτυο και τις online υπηρεσίες με ασφάλεια και αυτοπεποίθηση για όλες τις ανάγκες τους.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο συγκεκριμένο πανεπιστήμιο το 2006, αναδείχθηκε πως οι απόφοιτοι από μία σειρά πανεπιστημίων αν και ήταν πλήρως εφοδιασμένοι με τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να ασκήσουν τα επαγγέλματά τους ήταν «φτωχοί» ως προς τον χειρισμό των νέων τεχνολογιών και αδυνατούσαν να ανταπεξέλθουν στις τεχνολογικές απαιτήσεις μιας και έχουν ενταχθεί στον εργασιακό τομέα για τα καλά. Το πανεπιστήμιο του Birmingham και κυρίως τα στελέχη που το διοικούν αντιλήφθηκαν πως υπάρχει προφανής ανάγκη για μία καλύτερη βάση δεξιοτήτων στις νέες τεχνολογίες (<http://digitalbirmingham.co.uk>).

Λαμβάνοντας αυτό υπόψη το παιδαγωγικό τμήμα του πανεπιστημίου δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστο, με αποτέλεσμα στο πρόγραμμα σπουδών του να ενταχθούν μαθήματα τα οποία περιλαμβάνουν την χρήση της τεχνολογίας, της έρευνας και πιο συγκεκριμένα του ψηφιακού αναγραμματισμού. Ένα άλλο παράδειγμα της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας για ενίσχυση των δεξιοτήτων αποτελεί το μάθημα «Συνεργάτες στη μάθηση», μια πρωτοβουλία που κόστισε στο πανεπιστήμιο 3 εκατομμύρια λίρες και θέτει ως στόχο να βοηθήσει τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν δεξιότητες που θα τις χρειαστούν ασκώντας μετέπειτα το επάγγελμά τους.

Σε γενικότερο πλαίσιο το συγκεκριμένο πανεπιστήμιο έχει κάνει πλέον μεγάλες και αξιόλογες συνεργασίες με την Microsoft καθώς όλα τα τμήματα του περιλαμβάνουν τεχνολογικά μέσα και συνεργάζεται στενά με τις επιχειρήσεις έτσι ώστε οι φοιτητές να είναι πλήρως ενημερωμένοι για τις τεχνολογικές εξελίξεις που είναι ραγδαίες στον επαγγελματικό τομέα.

Το πανεπιστήμιο του Birmingham από το 2007 έως σήμερα έχει επιτύχει μεγάλες αλλαγές ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα αλλά το σίγουρο είναι πως ακόμα πρέπει να αλλάξουν πολλά. Ο ψηφιακός γραμματισμός διδάσκεται τον πρώτο χρόνο

στο παιδαγωγικό τμήμα και οι φοιτητές έχουν την δυνατότητα μέσω της πρακτικής να ενισχύουν τις δεξιότητες τους και τις ικανότητες τους (<http://digitalbirmingham.co.uk>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

4.1. Η εκπαίδευση στην Ελλάδα

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα είναι διαχωρισμένο σε τρεις βασικές βαθμίδες οι οποίες είναι η πρωτοβάθμια, η δευτεροβάθμια και η τριτοβάθμια εκπαίδευση (Γρόλλιος, 1999). Πιο συγκεκριμένα, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση εντάσσεται το νηπιαγωγείο, του οποίου η διάρκεια είναι μεταξύ ενός με δύο χρόνων και το δημοτικό σχολείο με φοίτηση έξι χρόνων (6 μέχρι 12 χρονών). Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση εντάσσεται το γυμνάσιο, του οποίου οι φοίτηση είναι υποχρεωτική και διαρκεί τρία χρόνια και έπειτα το γενικό λύκειο ή το επαγγελματικό λύκειο. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εντάσσονται τα Πανεπιστήμια, τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και οι Ακαδημίες που αφορούν κυρίως επαγγέλματα του στρατού και του κλήρου. Όσον αφορά την φοίτηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η διάρκεια της είναι περίπου τέσσερα έτη αν και υπάρχουν σχολές όπως οι ιατρικές και οι καλλιτεχνικές που απαιτούν έξι έτη. Τέλος, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εντάσσονται τα μεταπτυχιακά και τα διδακτορικά πτυχία που για την απόκτηση τους απαιτείται ένα με δύο και τρία μέχρι έξι έτη αντίστοιχα (Βλάχος, 2007).

Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως, όλες οι σχολές, (είτε ιδιωτικές, είτε δημόσιες) ανεξάρτητα από τη βαθμίδα στην οποία εντάσσονται, επιβλέπονται διαρκώς και συστηματικά από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων το οποίο ελέγχει και διαμορφώνει τα προγράμματα σπουδών, διορίζει το εκπαιδευτικό προσωπικό και επιβλέπει τις χρηματοδοτήσεις. Σε τοπικό επίπεδο, με σκοπό να εξυπηρετηθεί ο εποπτικός ρόλος που κατέχει το Υπουργείο, έχουν δημιουργηθεί Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ενώ οι σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν αυτόνομες ενώ το Υπουργείο χρηματοδοτεί αυτές και εγκρίνει την κατανομή των φοιτητών στα προγράμματα

σπουδών τους (Γρόλλιος, 1999). Κάτι το οποίο δεν θα έπρεπε να παραβλεφθεί είναι το γεγονός πως το Ελληνικό κράτος αναγνωρίζει μόνο τα πτυχία τα οποία προέρχονται από τις κρατικές σχολές και όχι από τα ιδιωτικά κολλέγια τα οποία είναι επικυρωμένα και επιβλέπονται από Πανεπιστήμια όπως της Αμερικής, της Βρετανίας κ.α.

Όλες οι εκπαιδευτικές βαθμίδες, όσον αφορά τον ελλαδικό χώρο, καλύπτονται από ιδιωτικά αλλά και δημόσια ιδρύματα. Στα δημόσια ιδρύματα η φοίτηση των μαθητών είναι δωρεάν όπως επίσης και τα συγγράμματα που παρέχονται σε αυτούς ενώ για συμπληρωματική μάθηση λειτουργούν πολυάριθμα εκπαιδευτήρια παράλληλα με την δημόσια εκπαίδευση. Τα συγκεκριμένα εκπαιδευτήρια διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες οι οποίες είναι : α) Τα φροντιστήρια ξένων γλωσσών που αφορούν την εκμάθηση κάποιας ξένης γλώσσας και β) τα φροντιστήρια για τη μέση εκπαίδευση που συμπληρώνουν την μάθηση στους μαθητές ή τους βοηθούν να κατανοήσουν καλύτερα τα μαθήματα στα οποία είναι αδύναμοι (Βλάχος, 2007).

Αναλυτικότερα οι εκπαιδευτικές βαθμίδες έχουν ως εξής :

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση εντάσσεται το Νηπιαγωγείο το οποίο είναι υπεύθυνο για την προσχολική εκπαίδευση και το Δημοτικό το οποίο αποτελεί το πρώτο επίπεδο για την υποχρεωτική εκπαίδευση.

- **Νηπιαγωγείο**

Το Νηπιαγωγείο θέτει ως στόχους του να υποστηρίξει και να ενισχύσει την διαδικασία της εκπαίδευσης και της κοινωνικοποίησης του παιδιού καθώς επίσης και να ενισχύσει την ψυχοκινητική, κοινωνική, συναισθηματική, νοητική και ηθική ανάπτυξη του. Επίσης, καλλιεργεί την πνευματική και αισθητήρια ανάπτυξη και εξελίσσει τις κινητικές και πνευματικές δεξιότητες. Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί πως στην Ελλάδα λειτουργούν πλέον και ολόημερα Νηπιαγωγεία των οποίων το ωράριο απασχόλησης είναι 8:00 με 4:00 το μεσημέρι ενώ υπάρχουν και ειδικά Νηπιαγωγεία για τα παιδιά τα οποία έχουν κάποια ειδική εκπαιδευτική ανάγκη.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η φοίτηση σε ένα νηπιαγωγείο έχει διάρκεια δύο έτη και αυτό γιατί προετοιμάζει το νήπιο να ενταχθεί και να προσαρμοστεί ομαλά και εύκολα στην επόμενη βαθμίδα, που είναι το Δημοτικό σχολείο (Βλάχος, 2007).

- **Δημοτικό Σχολείο**

Στο Δημοτικό σχολείο η φοίτηση των μαθητών είναι υποχρεωτική και έχει διάρκεια έξι χρόνια. Ως στόχο, το Δημοτικό σχολείο, θέτει να αναπτύξει ολόπλευρα, αρμονικά, ισορροπημένα, πνευματικά και σωματικά του μαθητές προωθώντας την εξέλιξη μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας που θα μπορεί να ζήσει μετέπειτα δημιουργικά. Κατά τη διάρκεια των έξι φοιτητικών ετών, οι μαθητές διαμορφώνουν και διευρύνουν την σχέση τους με την δημιουργική δραστηριότητα καθώς επίσης μελετούν αντικείμενα, καταστάσεις και φαινόμενα αναπτύσσοντας έτσι τους μηχανισμούς που βοηθούν στο να αφομοιωθεί αποτελεσματικότερα η γνώση (Γρόλλιος, 1999).

Επίσης, το Δημοτικό παρέχει την δυνατότητα σε ένα μαθητή να κατανοήσει βασικές έννοιες, και σταδιακά να αποκτήσει την ικανότητα να σκέφτεται και να εκφράζεται σωστά σε γραπτό και προφορικό επίπεδο. Στον Ελλαδικό χώρο λειτουργούν σε ολόημερα Δημοτικά σχολεία καθώς επίσης και προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αφορούν μαθητές οι οποίοι αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες.

Τέλος, για να προβιβαστεί ένας μαθητής από τη μία τάξη του Δημοτικού στην άλλη δεν απαιτούνται εξετάσεις, αλλά είναι απαραίτητο να έχει προηγηθεί φοίτηση διάρκειας μεγαλύτερης από το μισό της σχολικής χρονιάς και ο εκπαιδευτικός μετέπειτα να κρίνει και να αξιολογήσει αν έχει επιτευχθεί, το επίπεδο και ο βαθμός κατάκτησης των γνώσεων στην αντίστοιχη τάξη. Μετά την ολοκλήρωση της φοίτησης και των έξι τάξεων, οι μαθητές λαμβάνουν τίτλο σπουδών και διαβιβάζονται υπηρεσιακώς στο Γυμνάσιο (Βλάχος, 2007).

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση εντάσσονται δύο κλάδοι. Ο πρώτος κλάδος είναι το Γυμνάσιο το οποίο αποτελεί υποχρεωτική εκπαίδευση για τον μαθητή και ο δεύτερος κλάδος είναι το Γενικό Λύκειο και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια.

- **Γυμνάσιο**

Η φοίτηση στο Γυμνάσιο διαρκεί τρία έτη (από ηλικίας 12 μέχρι 15 ετών) και όπως αναφέρθηκε προηγουμένως είναι υποχρεωτική . Σύμφωνα με το Νομοθετικό πλαίσιο του Υπουργείου Εκπαίδευσης και Θρησκευμάτων, η φοίτηση στο Γυμνάσιο θέτει ως σκοπό την προώθηση μιας ολόπλευρης ανάπτυξης των παιδιών που βασίζεται στις ανάλογες δυνατότητες της ηλικίας τους. Πιο συγκεκριμένα, το Γυμνάσιο βοηθάει τον μαθητή να διευρύνει τις αξίες του, να συμπληρώσει τις κατακτημένες γνώσεις, να καλλιεργήσει τον λόγο του και την έκφρασή του, να αναπτύξει με ομαλό τρόπο το σώμα του, να γνωρίσει τις τέχνες, να διαμορφώσει προσωπικά κριτήρια, να αντιληφθεί τις δυνατότητες του, τα ενδιαφέροντα του και τις ικανότητες του (Γρόλλιος, 1999). Στην Ελλάδα, πέρα από τα ημερήσια Γυμνάσια λειτουργούν και εσπερινά στα οποία έχουν την δυνατότητα να φοιτήσουν μαθητές που εργάζονται και είναι φυσικά πάνω από 14 χρονών. Επιπλέον, υπάρχουν και τα Μουσικά Γυμνάσια τα οποία επικεντρώνονται στην μουσική εκπαίδευση των μαθητών, τα Γυμνάσια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και τα Αθλητικά Γυμνάσια με ανάλογα εκπαιδευτικά προγράμματα (Βλάχος, 2007).

Οι μαθησιακές δυσκολίες που παρουσιάζονται στους μαθητές του Γυμνασίου αλλά και σε αλλοδαπούς μαθητές αντιμετωπίζονται με την ενισχυτική διδασκαλία , όπου τα παιδιά παρακολουθούν μέσω ενός ιδιαίτερου προγράμματος μαθήματα στα οποία έχουν απορίες και δυσκολεύονται να τα κατανοήσουν. Συγχρόνως στη χώρα μας λειτουργούν και Ειδικά Γυμνάσια που έχουν τάξεις « Ένταξης » και απευθύνονται στα παιδιά με εκπαιδευτικές ειδικές ανάγκες. Ακόμη, από το έτος 1996 στην Ελλάδα, ξεκίνησαν να λειτουργούν και τα Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης τα οποία φιλοξενούν παιδιά με διαφορετικές θρησκευτικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που προέρχονται από άλλες χώρες και όχι μόνο.

Στο Γυμνάσιο η αξιολόγηση γίνεται πάντα σε συνδυασμό της καθημερινής προφορικής εξέτασης των μαθητών από τους καθηγητές με την γενική προφορική εξέταση καθώς και την γενικότερη συμμετοχή του μαθητή κατά τη διάρκεια της

διδασκαλίας , τα τεστ –ολιγόλεπτες γραπτές ερωτήσεις – τις τακτικές υποχρεωτικές ωριαίες δοκιμασίες καθώς και τις γραπτές εξετάσεις που διεξάγονται στο τέλος της σχολικής χρονιάς όπου ο μαθητής εξετάζεται ανακεφαλαιωτικά σε όλα σχεδόν τα μαθήματα.

Κατά το τέλος της σχολικής χρονιάς οι μαθητές που δεν κατάφεραν να συμπληρώσουν τον απαιτούμενο βαθμό προαγωγής σε κάποια από τα εξεταζόμενα μαθήματα , παραπέμπονται υποχρεωτικά σε νέα συμπληρωματική εξέταση τον Σεπτέμβρη .

Όσοι δεν κριθούν και τότε ικανοί προαγωγής καλούνται να φοιτήσουν ξανά στην ίδια τάξη και εάν οι μαθητές είναι της τρίτης τάξης του Γυμνασίου, τους δίνεται το δικαίωμα χωρίς φοίτηση να προσέρχονται σε επαναληπτικές εξετάσεις των μαθημάτων που δεν «πέρασαν» τις οριζόμενες από το Υπουργείο Παιδείας εξεταστικές περιόδους.

Οι μαθητές που αποφοιτούν με επιτυχία από το Γυμνάσιο λαμβάνουν «Απολυτήριο Τίτλο» με τον οποίο μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να ενταχθούν στον Β' Κύκλο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης δηλαδή να ξεκινήσουν της φοίτησή τους στο Λύκειο. Όσοι από τους μαθητές καθυστερήσουν λόγω αποτυχίας ή άλλης αιτίας να τελειώσουν του γυμνάσιο και είναι πάνω από 18 ετών μπορούν να φοιτήσουν σε τμήματα των Ι.Ε.Κ. με συγκεκριμένες ειδικότητες , στα οποία φοιτούν κυρίως 2 εξάμηνα και τους χορηγείται Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Κατάρτισης (επίπεδο 1^ο).

- **Ενιαίο Λύκειο**

Στόχος του ενιαίου λυκείου είναι η πολύπλευρη ανάπτυξη των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των μαθητών καθώς και η προετοιμασία αυτών ώστε να μπορέσουν να αναλάβουν υπεύθυνο ρόλο στη κοινωνία. Το Ενιαίο Λύκειο αντικατέστησε τους παλιούς τύπους λυκείων και σαν θεσμός εφαρμόστηκε κατά την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του έτους 1997, με τον Νόμο 2525. Το Ενιαίο Λύκειο δίνει έμφαση στη γενική παιδεία , τα μαθήματα που διδάσκονται είναι γενικά και παρέχει μεγάλη δυνατότητα στους μαθητές που φοιτούν σε αυτό να μετακινηθούν σε ανώτερες ή ισότιμες βαθμίδες του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Οι τάξεις που έχει το ενιαίο λύκειο είναι τρεις και η φοίτηση είναι τριετής. Για να εισαχθεί κάποιος μαθητής στο ενιαίο λύκειο δεν δίνει εξετάσεις, αλλά η φοίτηση γίνεται αμέσως μετά την αποφοίτησή του από το Γυμνάσιο και γράφεται στη Α τάξη του λυκείου (Βλάχος, 2007).

- **Εκπαιδευτικά προγράμματα**

Στη Α' τάξη του Ενιαίου Λυκείου διδάσκονται μαθήματα γενικής παιδείας, και είναι ίδια για όλους. Όμως στη Β' τάξη οι μαθητές υποχρεώνονται να δηλώσουν μία από τις παρακάτω κατευθύνσεις : ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ, ΘΕΤΙΚΗ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ.

Διατηρούν όμως το δικαίωμα, εάν επιθυμούν να αλλάξουν κατεύθυνση μέχρι τον Οκτώβριο, περίπου στα μέσα κάθε σχολικού έτους. Στη Β' Λυκείου τα μαθήματα κατεύθυνσης είναι τρία και διδάσκονται επτά ώρες εβδομαδιαίως, ενώ στη Γ' Λυκείου, τα μαθήματα κατεύθυνσης είναι τέσσερα και διδάσκονται δώδεκα ώρες εβδομαδιαίως. Όμως οι μαθητές στο Ενιαίο Λύκειο της Β' και Γ' τάξης διδάσκονται και μαθήματα γενικής παιδείας, περίπου 24 και 16 ώρες εβδομαδιαίως για κάθε τάξη αντιστοίχως. Συγχρόνως και στις τρεις τάξεις του Ενιαίου Λυκείου οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να διαλέξουν μαθήματα επιλογής τους τα οποία διδάσκονται τουλάχιστον δύο ώρες εβδομαδιαίως.

- **Εξετάσεις**

Στη πρώτη και δεύτερα τάξη του, στο τέλος της σχολικής χρονιάς τα παιδιά δίνουν εξετάσεις σε όλα σχεδόν τα μαθήματα όμως σε επίπεδο σχολικής μονάδας, ενώ στη τρίτη Λυκείου οι μαθητές εξετάζονται και σε επίπεδο σχολικής μονάδας, προκειμένου να αποκτήσουν το Απολυτήριο Ενιαίου Λυκείου, αλλά και σε εθνικό επίπεδο προκειμένου να εισέλθουν στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας (Βλάχος, 2007).

Οι δυνατότητες που έχουν οι κάτοχοι απολυτηρίου ενιαίου λυκείου είναι οι εξής :

- Να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να εργασθούν στον ιδιωτικό ή στο δημόσιο τομέα.

- Να εισαχθούν στα **Ανώτερα Τεχνολογικά Ιδρύματα της Χώρας (Τ.Ε.Ι.)** ή στα **Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.)** , ύστερα από τη συμμετοχή τους σε εξετάσεις που πραγματοποιούνται ετησίως, στο τέλος της κάθε σχολικής χρονιάς σε εθνικό επίπεδο και οι μαθητές και υποψήφιοι φοιτητές εξετάζονται στα τέσσερα μαθήματα κατεύθυνσης και τα πέντε μαθήματα γενικής παιδείας.
- Να εισαχθούν στα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) ή να γραφούν στο Ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. , προκειμένου να αποκτήσουν το **Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης** επιπέδου 2^ο (Μετά-δευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση).

Εκτός από τα ημερήσια Λύκεια , λειτουργούν και τα νυχτερινά - εσπερινά Ενιαία Λύκεια, όπου η φοίτηση είναι τετραετής και σε αυτά συνήθως φοιτούν νέοι ή και μεγαλύτερης ηλικίας άτομα τα οποία εργάζονται. Ακόμη λειτουργούν και τα Εκκλησιαστικά, τα Μουσικά Ενιαία Λύκεια, τα Ενιαία Λύκεια με έμφαση στον αθλητισμό, τα Μειονεκτικά Ενιαία Λύκεια αλλά και τα Ενιαία Λύκεια Ειδικής Αγωγής με επιπλέον τάξεις και μαθήματα που βοηθούν τους μαθητές με ειδικές ανάγκες να ενταχθούν στο σχολικό περιβάλλον.

- **Τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (Τ.Ε.Ε.)**

Στόχος των Τ.Ε.Ε. σύμφωνα και με το Νόμο 2640/1998 είναι ο συνδυασμός της εξειδικευμένης τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης με την κατάρτιση της γενικής παιδείας, με απώτερο σκοπό των φοιτούντων την επαγγελματική τους ένταξη στην αγορά εργασίας. Τα Τ.Ε.Ε. λειτουργούν σε ημερήσια βάση αλλά και το βράδυ – τα εσπερινά - τα οποία απευθύνονται κυρίως σε εργαζόμενους έως 50 χρονών οι οποίοι θέλουν να βελτιώσουν τη θέση τους στην αγορά εργασίας . Στα Τ.Ε.Ε. οι υποψήφιοι σπουδαστές εισάγονται χωρίς εξετάσεις , υπό την προϋπόθεση να κατέχουν το Απολυτήριο Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου εκπαιδευτικού ιδρύματος του Εξωτερικού.

Τα Τ.Ε.Ε. λειτουργούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ή υπό την εποπτεία άλλων Υπουργείων, ή του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.).

Στα Τ.Ε.Ε. η φοίτηση διαρκεί μέχρι και τρία έτη και καλύπτει δύο κύκλους σπουδών αυτοτελείς που περιλαμβάνουν διαφορετικές ειδικότητες και τομείς. Ο πρώτος κύκλος διαρκεί δύο χρόνια, ο δεύτερος κύκλος διαρκεί ένα χρόνο, ενώ στα εσπερινά Τ.Ε.Ε. στον πρώτο κύκλο προστίθεται ένας χρόνος, ενώ στο δεύτερο κύκλο ένα εξάμηνο.

Με την ολοκλήρωση του Α΄ κύκλου σπουδών πραγματοποιούνται από το σχολείο εξετάσεις σε όλα τα διδασκόμενα μαθήματα και όσοι επιτύχουν λαμβάνουν Πτυχίο κατάρτισης επιπέδου 2 και πτυχίο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και έτσι τους δίνεται η δυνατότητα να ασχοληθούν με χειρωνακτική κυρίως εργασία, αφού θεωρούνται ικανοί να εργασθούν αυτόνομα και να εκτελέσουν εξειδικευμένη εργασία.

Με την ολοκλήρωση του Β΄ κύκλου σπουδών οι σπουδαστές παίρνουν, πάλι μετά από εξετάσεις που πραγματοποιούνται στο σχολείο σε όλα τα μαθήματα που έχουν διδαχθεί όλη τη χρονιά, Πτυχίο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου 3 και έτσι θεωρούνται ικανοί να εκτελέσουν πάλι τεχνική εργασία αυτόνομα οι ίδιοι αλλά και έχουν πλέον τη δυνατότητα να αναλαμβάνουν επαγγελματικές ευθύνες, συντονισμό, πλαισίωση και επίβλεψη της δουλειάς. Όσοι θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Τ.Ε.Ι. μπορούν αλλά πρέπει να δώσουν εξετάσεις, πανελλαδικά σε δύο μαθήματα Γενικής Παιδείας (Νέα Ελληνικά και Μαθηματικά) και ένα μάθημα Ειδικότητας (Βλάχος, 2007).

- **Πρόσθετη διδακτική στήριξη**

Όσοι από τους μαθητές του Ενιαίου Λυκείου και των Τ.Ε.Ε. έχουν μαθησιακά κενά, το Υπουργείο Παιδείας παρέχει δωρεάν - Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη - τόσο σε μαθήματα ειδικότητας όσο και σε μαθήματα γενικής παιδείας μέσα στο σχολείο. Ακόμη λειτουργούν και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια Ειδικής Αγωγής, που απευθύνονται σε σπουδαστές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Μετακίνηση μεταξύ Τ.Ε.Ε. και Ενιαίου Λυκείου

Τα Τ.Ε.Ε. συνδέονται με τα Ενιαία Λύκεια οριζόντια, έτσι ώστε ένας μαθητής εφ' όσον θέλει, να μπορεί μεταβεί από το ένα σχολείο στο άλλο. Κατά αυτόν τον τρόπο ένας απόφοιτος του Α΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε. μπορεί να μεταβεί στη Β΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου και αντίστροφα ο μαθητής του Ενιαίου Λυκείου μπορεί

να μεταβεί στην Α΄ τάξη του Α΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε. αλλά και στη Β΄ τάξη του Α΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε. σε συγκεκριμένους τομείς όμως (Βλάχος, 2007).

ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σύμφωνα με το Νόμο 2916/2001 στην Ελλάδα, η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αποτελείται από την Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται από τα Πανεπιστήμια, και από την Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται από τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι). Ακόμη το ακαδημαϊκό έτος 1997 – 1998 για πρώτη φορά έχουμε τη θεσμοθέτηση του Ανοικτού Ελληνικού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.) (Γρόλλιος, 1999).

Σύμφωνα όμως με το Σύνταγμα η ειδική και η επαγγελματική εκπαίδευση παρέχονται ακόμη και στις Σχολές της Ανώτερης Βαθμίδας Εκπαίδευσης. Και ειδικότερα η δομή της Τριτοβάθμιας Ελληνικής Εκπαίδευσης έχει ως εξής:

- **Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση**

Η αποστολή της Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης θεωρείται υψηλή, με στόχο την κατάρτιση σφαιρικά όλου του επιστημονικού δυναμικού της χώρας μελλοντικά. Στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση ανήκουν τα Πολυτεχνεία, τα Πανεπιστήμια, η Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών αλλά και το Ανοικτό Ελληνικό Πανεπιστήμιο. Είκοσι Πανεπιστήμια λειτουργούν σε όλη την Ελλάδα, σε διάφορες πόλεις της, τα οποία περιλαμβάνουν σχολές, οι οποίες χωρίζονται σε τμήματα και αυτά αντιστοίχως σε αντίστοιχους τομείς.

- **Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση**

Ο ρόλος της Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην διαδικασία για την ανάπτυξη της χώρας και στην πρόοδο της εφαρμοσμένης έρευνας και επιστήμης. Η εκπαίδευση έχει προσαρμοστεί στη μεταφορά και αφομοίωση των επιστημονικών δεδομένων στην παραγωγική διαδικασία.

Στα Τ.Ε.Ι., οι σπουδές συγκριτικά με αυτές των Πανεπιστημίων έχουν χαρακτήρα περισσότερο εφαρμοσμένο. Στη χώρα μας υπάρχουν δεκαπέντε Τ.Ε.Ι., στα οποία υπάρχουν δύο τουλάχιστον σχολές, οι οποίες αποτελούνται από δύο ή περισσότερα τμήματα. Τα Τ.Ε.Ι. λειτουργούν σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και μερικά έχουν παραρτήματα - ανεξάρτητα τμήματα και σε άλλες πόλεις.

Η Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ) υπάγεται στην Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, η οποία λειτουργεί σε αντικατάσταση της Σχολής Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΕΤΕ), σύμφωνα με το Ν. 03027/2002. Το Γενικό Τμήμα Παιδαγωγικών Μαθημάτων (Γ.Τ.Π.Μ.) ανήκει στην ΑΣΠΑΙΤΕ το οποίο αντικατέστησε τη Παιδαγωγική Τεχνική Σχολή (ΠΑΤΕΣ) και περιλαμβάνει ένα μεγάλο μέρος στη παιδαγωγική επιμόρφωση των υποψηφίων εκπαιδευτικών Τ.Ε.Ε. (Βλάχος, 2007).

- **Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο**

Τη βάση της εξ' αποστάσεως και ανοικτής παρεχόμενης εκπαίδευσης αποτελεί το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π).

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) άρχισε να λειτουργεί από το έτος 1998 και έχει έδρα την Πάτρα. Ο πρωταρχικός στόχος του ήταν και είναι να παρέχει εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε περισσότερους ενδιαφερόμενους μεγαλύτερης ηλικίας και να επενδύει στην αντίληψη ότι η εκπαίδευση και η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων καθ' όλη τη διάρκεια της ανθρώπινης ζωής.

- **Ανώτερη Εκπαίδευση**

Οι σχολές που υπάγονται στην Ανώτερη Βαθμίδα Εκπαίδευσης παρέχουν στους φοιτητές τους επαγγελματική ειδίκευση και εξειδίκευση σε κάποιους τομείς συγκεκριμένους, όπως στη τέχνη, στο τουρισμό, στο στρατό, στο ναυτικό και στη δημόσια τάξη, στη θρησκεία κ.α. Ειδικότερα, στην Ανώτερη Εκπαίδευση περιλαμβάνονται οι Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης, οι Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών του

Υπουργείου Εθνικής Αμύνης και η Ανώτερη Σχολή Αστυφυλάκων, οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού και οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές (Γρόλλιος, 1999).

Κατά το ισχύον Σύνταγμα, οι σχολές της Ανώτερης Εκπαίδευσης και γενικά όλοι οι φορείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), τα οποία εποπτεύονται από το Κράτος, επιχορηγούνται από αυτό και είναι πλήρως αυτοδιοικούμενα.

Η κύρια γλώσσα των συγγραμμάτων είναι η Ελληνική, αλλά υπάρχουν προγράμματα σπουδών προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού χαρακτήρα τα οποία είναι σε ξένη γλώσσα. Συνηθέστερη είναι Αγγλική και όχι μόνο. Εν τω μεταξύ απαραίτητη προϋπόθεση για την εισαγωγή και παρακολούθηση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων από τους φοιτητές, αποτελεί η γνώση μιας ή και περισσότερων ξένων γλωσσών.

Συνήθως η φοίτηση προσφέρεται δωρεάν, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων που έχει να κάνει με μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών καθώς και με τις σπουδές στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) (Βλάχος, 2007).

- **Προϋποθέσεις εισαγωγής στη τριτοβάθμια εκπαίδευση**

Η βασικότερη προϋπόθεση εισαγωγής στη τριτοβάθμια εκπαίδευση ενός υποψηφίου, είναι η απόκτηση - κατοχή απολυτηρίου του Ενιαίου Λυκείου. Ο αριθμός των εισακτέων υποψηφίων φοιτητών που εισάγονται κάθε χρόνο στα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι. όλης της χώρας, καθορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας, καθώς επίσης και η διαδικασία εισαγωγής η οποία συνήθως βασίζεται στην επίδοση που έχουν οι μαθητές της Β και Γ' τάξης Λυκείου στα εννέα (9) μαθήματα της Γενικής Παιδείας και της Κατεύθυνσης.

Σε αυτά τα μαθήματα εξετάζονται γραπτά σε πανελλαδικό επίπεδο και η βαθμολογία την οποία λαμβάνουν είναι συνάρτηση της προφορικής βαθμολογίας κατά 30% και της γραπτής βαθμολογίας κατά 70%. Οι απόφοιτοι των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) έχουν δικαίωμα εισαγωγής στα Τ.Ε.Ι., σε περιορισμένο όμως αριθμό θέσεων. Ακόμη όσοι έχουν περάσει το 23^ο έτος της ηλικίας τους έχουν τη δυνατότητα εισαγωγής στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, μέσω του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.), χωρίς εξετάσεις.

Σε ορισμένες σχολές της Ανώτερης Εκπαίδευσης δεν απαιτείται η συμμετοχή του υποψηφίου στις πανελλαδικές γενικές εξετάσεις, αλλά ακολουθείται ειδικό εισαγωγικό σύστημα. Επίσης, οι αλλοδαποί, οι οποίοι είναι κάτοχοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του εξωτερικού (επίπεδο Απολυτηρίου Λυκείου) έχουν τη δυνατότητα να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα με μοναδική προϋπόθεση το βαθμό που έχει στο απολυτήριο που πήραν από τη χώρα τους. Και εδώ όμως η εισαγωγή τους εξαρτάται από το συνολικό αριθμό των προκηρυσσομένων θέσεων στα Ελληνικά Πανεπιστήμια για τους φοιτητές του εξωτερικού αλλά και την πιστοποίηση της Ελληνικής γλώσσας από τους υποψηφίους αλλοδαπούς, η γνώση της οποίας αποδεικνύεται με ειδικές εξετάσεις που καθιερώνουν τα πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης (Βλάχος, 2007).

Όσοι πολίτες - μέλη ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση απαλλάσσονται από τα δίδακτρα και όλες τις οικονομικές υποχρεώσεις προκειμένου να φοιτήσουν στα Τ.Ε.Ι., επιβαρύνονται όμως με κάποιες οικονομικές υποχρεώσεις όσοι θέλουν να φοιτήσουν σε κάποια σχολή των Ελληνικών Πανεπιστημίων.

Όσοι απόφοιτοι σχολών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να εισαχθούν σε άλλα τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, πρέπει πάλι να συμμετέχουν σε κατατακτήριες εξετάσεις κατά τα οριζόμενα.

- **Πανεπιστήμια**

Στα πανεπιστήμια της Ελλάδας στις περισσότερες σχολές η φοίτηση διαρκεί τέσσερα (4) χρόνια, εκτός από κάποιες συγκεκριμένες σχολές όπου η φοίτηση διαρκεί πέντε ή έξι χρόνια. Το ακαδημαϊκό έτος χωρίζεται σε δύο εξάμηνα με δεκατρείς πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις εβδομάδες εξετάσεων. Οι φοιτητές τελειώνουν τις σπουδές τους στα τέσσερα χρόνια, εφόσον έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία την παρακολούθηση και την γραπτή εξέταση όλων των υποχρεωτικών μαθημάτων αλλά και των μαθημάτων επιλογής τους. Το πτυχίο ή το δίπλωμα είναι ο τίτλος σπουδών που απονέμουν τα Ελληνικά Πανεπιστήμια, ανάλογα με τη σχολή φοίτησης (Γρόλλιος, 1999).

Οι τίτλοι σπουδών που παρέχουν τα Ελληνικά Πανεπιστήμια είναι στα παρακάτω επιστημονικά πεδία:

- **Ανθρωπιστικές, Νομικές και Κοινωνικές Επιστήμες**
- **Θετικές Επιστήμες**
- **Επιστήμες Υγείας**
- **Τεχνολογικές Επιστήμες**
- **Επιστήμες Οικονομίας και Διοίκησης. (ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΑΛΛΑΧΘΕΙ)**

- **Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)**

Στα Τ.Ε.Ι. η διάρκεια της φοίτησης είναι τετραετής . Διαιρείται σε οκτώ εξάμηνα όπου περιλαμβάνονται προγράμματα διδασκαλίας και ένα εξάμηνο που απαιτείται για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας, όπου όμως σε αυτό το εξάμηνο μπορεί να πραγματοποιηθεί συγχρόνως και η αξιολογούμενη και καθοδηγούμενη άσκηση του επαγγέλματος στο οποίο έχει κατευθυνθεί ο φοιτητής μέσω της σχολής του.

Οι τίτλοι σπουδών που παρέχουν τα Τ.Ε.Ι. είναι το πτυχίο σε 81 εξειδικεύσεις στους παρακάτω τομείς :

- Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών
- Διοίκησης και Οικονομίας
- Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας
- Τεχνολογικών Εφαρμογών
- Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής
- Τεχνολογίας Γεωπονίας
- Μουσικής Τεχνολογίας.

- **Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο**

Στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) το πρόγραμμα σπουδών στηρίζεται στη μέθοδο εξ αποστάσεως διδασκαλία. Οι φοιτητές οι οποίοι συνήθως είναι και εργαζόμενοι πρέπει να οργανώνουν καλύτερα το χρόνο τους ώστε να μπορέσουν να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις του πανεπιστημίου και να έχουν χρόνο για μελέτη που επιβάλλει η διδακτική μέθοδος που εφαρμόζεται από το πανεπιστήμιο αυτό.

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) χορηγεί πτυχίο στους επιτυγχόντες το οποίο είναι ισότιμο με εκείνο των άλλων πανεπιστημίων της χώρας. Επίσης οι φοιτητές μπορούν να παρακολουθήσουν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών αλλά και προγράμματα μετεκπαίδευσης η επαγγελματικής κατάρτισης , τα οποία συνοδεύονται με πιστοποιητικά επιμόρφωσης ή παρακολούθησης, ύστερα από επιτυχείς εξετάσεις.

Ακόμη στα πιο πολλά πανεπιστήμια και Τ.Ε.Ι. όλης της χώρας λειτουργούν Γραφεία Διασύνδεσης (Γ. Δ.), των οποίων ο ρόλος είναι η γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα στις σχολές και στην αγορά εργασίας. Ύστερα από συνεργασία των γραφείων με παραγωγικούς φορείς της χώρας μας οι απόφοιτοι βοηθούνται ουσιαστικά ώστε με το που θα αποκτήσουν το πτυχίο τους να αρχίσουν να εργάζονται.

- **Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών**

Τα Μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών που μπορεί κανείς να βρει στα πανεπιστήμια της Ελλάδας είναι πολλά και ύστερα από την επιτυχή παρακολούθησή τους ο φοιτητής αποκτά Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.). Γενικά ο στόχος των προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) είναι να διευρυνθούν οι σπουδές σε επίπεδο μεταπτυχιακό με απώτερο σκοπό την παροχή εξειδίκευσης σε διάφορους τομείς.

Στα πανεπιστήμια λειτουργούν 213 προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών και δώδεκα προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο τα οποία οδηγούν και στην απόκτηση , κατόπιν επιτυχούς φοίτησης, του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης .

Σε όλα τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών μπορούν να εγγραφούν οι απόφοιτοι των πανεπιστημίων και των Τ.Ε.Ι. Όμως η εγγραφή τους, γίνεται ύστερα από επιλογή

ή από εξετάσεις είτε γραπτές, ή προφορικές και με την προϋπόθεση της γνώσης μίας ξένης γλώσσας τουλάχιστον (Βλάχος, 2007).

- **Προγράμματα Διδακτορικών Σπουδών**

Οι φοιτητές που επιδιώκουν την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος στοχεύουν στην εμβάθυνση και ανάπτυξη της βασικής έρευνας σε πολλές επιστημονικές περιοχές με σκοπό την ενδυνάμωση και περαιτέρω ανάπτυξη του επιστημονικού πεδίου της χώρας. . Απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος είναι ή κατοχή Μεταπτυχιακού Τίτλου (Διπλώματος Ειδίκευσης) (Μ.Δ.Ε.) .

Στα Πανεπιστήμια που δεν λειτουργούν οργανωμένα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών η εκπόνηση της διδακτορικής διατριβής γίνεται ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου και με συγκεκριμένη διαδικασία.

Σε κάποια τμήματα των πανεπιστημίων, όπως του Πολυτεχνείου παρέχεται η δυνατότητα στους υποψηφίους να αποκτήσουν διδακτορικό δίπλωμα μέσα από τη σχολή , υπό κάποιες προϋποθέσεις εισαγωγής οι οποίες είναι συγκεκριμένες και καθορίζονται από την ίδια τη σχολή (Βλάχος, 2007).

4.2. Ψηφιακός γραμματισμός στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης

Θέτοντας ως γνώμονα τους εκπαιδευτικούς στόχους των ΑΕΙ, σύμφωνα πάντα με το νομοθετικό πλαίσιο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης έχει ως στόχο και όραμα τα εξής (<https://qa.auth.gr>) :

- Να αναβαθμίσει την εκπαιδευτική διαδικασία και τα προγράμματα σπουδών (πιστοποίηση) καθώς και την εκπαιδευτική - διδακτική αριστεία των φοιτητών.
- Να ενισχύσει την ερευνητική αριστεία
- Να ενισχύσει τη διεθνή παρουσία του

- Να αναβαθμίσει την οργάνωση και τη λειτουργία των Διοικητικών Υπηρεσιών
- Να χρησιμοποιεί, εφαρμόζει και αξιοποιεί τις πιο σύγχρονες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας.
- Να αναβαθμίσει την ποιοτική φοιτητική μέριμνα
- Να συνδέσει το Πανεπιστήμιο με την κοινωνία και να το αναδείξει ως πολιτιστικό και αναπτυξιακό πόλο της χώρας
- Να είναι ένα Πανεπιστήμιο φιλικό στο περιβάλλον
- Να είναι ένα Πανεπιστήμιο φιλικό με πρόσβαση σε όλους τους πολίτες, ιδίως όταν πρόκειται για άτομα με ειδικές ανάγκες

Λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους και το όραμα του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης δεν θα μπορούσε να μην είχε εντάξει στο πρόγραμμα σπουδών του τις νέες τεχνολογίες και πιο συγκεκριμένα τον ψηφιακό γραμματισμό. Αναλυτικότερα, στο παιδαγωγικό τμήμα του πανεπιστημίου διδάσκεται ο ψηφιακός γραμματισμός στους φοιτητές και μάλιστα από το πρώτο έτος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών το μάθημα έχει ως εξής :

Τίτλος	ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ / DIGITAL LITERACY
Κωδικός	E-44
Σχολή	Παιδαγωγική
Τμήμα	Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης
Κύκλος / Επίπεδο	1ος / Προπτυχιακό
Περίοδος Διδασκαλίας	Χειμερινή/Εαρινή

Υπεύθυνος/η	Ελένη Ντρενογιάννη
Κατηγορία Μαθήματος	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Κοινό	Όχι
Κατάσταση	Ενεργό
Course ID	80003937

Πρόγραμμα Σπουδών: [ΠΠΣ Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης \(2014-\)](#)

Η τυπολογία του μαθήματος του ψηφιακού γραμματισμού περιλαμβάνει την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των φοιτητών και την διεύρυνση της επιστημονικής περιοχής. Μάλιστα, το πρόγραμμα σπουδών του παιδαγωγικού τμήματος του Πανεπιστημίου θεωρεί πως το συγκεκριμένο μάθημα ανήκει στην κατηγορία «Κορμού» των μαθημάτων και ο τρόπος που παραδίδεται είναι πρόσωπο με πρόσωπο. Μάλιστα η σπουδαιότητα του μαθήματος είναι τόσο μεγάλη όπου το μάθημα προσφέρεται και σε φοιτητές που ανήκουν σε κάποιο πρόγραμμα ανταλλαγής (Erasmus) (<https://qa.auth.gr>).

Σύμφωνα με τη διοίκηση του Πανεπιστημίου, το μάθημα του ψηφιακού γραμματισμού ενέχει μεγάλη σημασία για την πολύπλευρη και ολοκληρωμένη εκπαίδευση των φοιτητών μιας και η κατοχή βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων για τον χειρισμό των νέων τεχνολογιών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την μετέπειτα επαγγελματική αποκατάσταση των εκπαιδευομένων.

Ο βασικός σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να προσεγγίσει και να εξετάσει θεωρητικά ζητήματα που σχετίζονται με την έννοια και τον χαρακτήρα του ψηφιακού γραμματισμού και να αντιμετωπιστεί σε πρακτικό επίπεδο η διδασκαλία για γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και ικανότητες που είναι άμεσα συνδεδεμένες με τον ψηφιακό γραμματισμό στα πλαίσια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Μετά την ολοκληρωμένη και επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος, οι φοιτητές θα μπορούν (<https://qa.auth.gr>):

- Να προσδιορίσουν τον όρο του ψηφιακού γραμματισμού και να κατανοήσουν πλήρως τις διαφορές σε εννοιολογικό πλαίσιο προσεγγίσεις και την αλληλεπίδραση του με άλλες μορφές και είδη του.
- Να κατανοούν τις ποιοτικές διαφορές ανάμεσα στους στόχους, τα περιεχόμενα και τη μεθοδολογία στα διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια και προγράμματα που αφορούν τον ψηφιακό γραμματισμό.
- Να σχεδιάζουν, να προετοιμάζουν, να δημιουργούν και να αξιολογούν δραστηριότητες και εκπαιδευτικό υλικό με απώτερο σκοπό την απόκτηση της γνώσης και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων, στάσεων, ικανοτήτων και συμπεριφορών που σχετίζονται με τον ψηφιακό γραμματισμό.

Το συγκεκριμένο μάθημα επίσης παρέχει την δυνατότητα στους φοιτητές να :

- Εφαρμόζουν τις γνώσεις στην πράξη
- Αναζητούν, αναλύουν και να συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες μέσα από την χρήση των νέων τεχνολογιών
- Λαμβάνουν αποφάσεις
- Αυτονομούνται στην εργασία
- Εξοικειώνονται στην ομαδική εργασία
- Εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σχεδιάζουν και διαχειρίζονται έργα
- Σέβονται την διαφορετικότητα και την πολύ-πολιτισμικότητα
- Ασκούν κριτική και αυτοκριτική
- Προωθούν την ελεύθερη, δημιουργική και επαγωγική σκέψη

Πιο αναλυτικά το περιεχόμενο του μαθήματος του ψηφιακού γραμματισμού πλαισιώνεται από τις εξής παρακάτω ενότητες όπως αναφέρονται ακριβώς στο

πρόγραμμα σπουδών του Αριστοτέλειου Πανεπιστήμιου της Θεσσαλονίκης (<https://qa.auth.gr>):

Ενότητα 1: Το ιστορικό, κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο για την συγκρότηση του ψηφιακού γραμματισμού: Η ιστορία της εξέλιξης του ψηφιακού γραμματισμού, Κοινωνία της Πληροφορίας και τεχνολογική επανάσταση, Σύγχρονες κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής για τον ψηφιακό γραμματισμό.

Ενότητα 2: Οι σύγχρονες διαστάσεις και τα χαρακτηριστικά του ψηφιακού γραμματισμού: Τεχνο-κεντρικές και παιδαγωγικές εννοιολογικές προσεγγίσεις – Ο ψηφιακός γραμματισμός και η έρευνα PISA .

Ενότητα 3: Αλληλεπίδραση με άλλους γραμματισμούς (η εγγραμματοσύνη στα ΜΜΕ και ο πληροφοριακός αλφαριθμητισμός)

Ενότητα 4: Ο ρόλος και το περιεχόμενο του ψηφιακού γραμματισμού στα προγράμματα σπουδών του Δημοτικού σχολείου: Το Ελληνικό πρόγραμμα σπουδών Πληροφορικής (Στόχοι, Περιεχόμενα, Διδακτική Μεθοδολογία και Αξιολόγηση), Τα προγράμματα σπουδών της Κύπρου, του Ηνωμένου Βασιλείου, των ΗΠΑ, της Φιλανδίας και της Νορβηγίας

Ενότητα 5: Η ανάπτυξη του ψηφιακού γραμματισμού στο Δημοτικό σχολείο - Θεμελιώδεις μεθοδολογικές αρχές :

- Η εξοικείωση με βασικές διαχρονικές έννοιες και όρους της υπολογιστικής και δικτυακής τεχνολογίας - Η απόκτηση γνώσεων και η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας των υπολογιστικών και δικτυακών τεχνολογιών
- Η ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων χειρισμού υπολογιστικών και δικτυακών τεχνολογιών
- Η ανάπτυξη και καλλιέργεια ικανοτήτων αναζήτησης, συλλογής, οργάνωσης, επεξεργασίας, αξιολόγησης και επικοινωνίας δεδομένων και πληροφοριών
- Η καλλιέργεια στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών απέναντι στα ψηφιακά και ηλεκτρονικά ΜΜΕ - Η ευαισθητοποίηση σε σχέση με τα κοινωνικά, ηθικά, νομικά και ανθρώπινα ζητήματα της αξιοποίησης των ΤΠΕ στην καθημερινή ζωή

- Μέθοδοι και τεχνικές αξιολόγησης και παρακολούθησης της πορείας των μαθητών -Βασικές αρχές διαχείρισης και οργάνωσης του διδακτικού έργου

Το μάθημα του ψηφιακού γραμματισμού περιλαμβάνει αντικείμενα και περιεχόμενα τα οποία είναι άμεσα συνδεδεμένα με την χρήση της τεχνολογίας σε κάθε επίπεδο της διδακτικής διαδικασίας (<https://qa.auth.gr>).

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	30	1		✓	
Εργαστηριακή Άσκηση	85	2,8	✓	✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	10	0,3		✓	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	25	0,8	✓	✓	
Σύνολο	150	5			

Μετά το πέρας της ολοκλήρωσης της διδακτικής διαδικασίας ακολουθεί η αξιολόγηση των φοιτητών η οποία έχει διαμορφωτικά και συμπερασματικά χαρακτηριστικά. Ως προς τα διαμορφωτικά χαρακτηριστικά προβλέπονται ομαδικές δραστηριότητες με πρακτικό και εργαστηριακό προσανατολισμό. Η τελική αξιολόγηση επέρχεται μετά από την εκπόνηση 2 εργασιών . Η πρώτη εργασία είναι η εργαστηριακή στην οποία παράγονται πρότυπα εκπαιδευτικού υλικού για την διδασχή εννοιών , την κατάκτηση δεξιοτήτων και την ανάπτυξη αντιλήψεων σχετικά με τον ψηφιακό γραμματισμό. Η δεύτερη εργασία είναι η θεωρητική όπου εντάσσονται γραπτές εργασίες με ερμηνευτικό χαρακτήρα και έχουν ως στόχο να αναλυθεί το θεωρητικό μέρος του συγκεκριμένου μαθήματος. Έτσι λοιπόν οι μέθοδοι για την αξιολόγηση των φοιτητών είναι δύο : 1) Η γραπτή εργασία και 2) η εργαστηριακή εργασία (<https://qa.auth.gr>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά και έχοντας αναλύσει διεξοδικά το εκπαιδευτικό σύστημα της Αγγλίας και της Ελλάδας σε συνδυασμό με τα εκπαιδευτικά προγράμματα των πανεπιστημίων αφενός του King's College και Birmingham της Αγγλίας και αφετέρου του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης, που αφορούν το μάθημα του ψηφιακού γραμματισμού, σε αυτό το σημείο θα ήταν καλό να συγκριθούν έτσι ώστε να γίνουν πιο κατανοητά ως προς τις ομοιότητες και τις διαφορές τους.

Κάτι το οποίο δεν μπορεί με τίποτα να αμφισβητηθεί είναι η σπουδαιότητα της συμβολής της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση μιας και οι δύο χώρες που μελετήθηκαν τις έχουν εντάξει στα προγράμματα σπουδών τους και αποτελούν τον βασικό κορμό τους.

Πιο συγκεκριμένα στο αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως παρατηρήθηκε, γίνεται μία προσπάθεια να εφαρμοστεί ένα ενιαίο καθορισμένο αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα όπου οι εκπαιδευτικοί έχουν την δυνατότητα να οργανώνουν και να σχεδιάζουν την διδασκαλία βασιζόμενοι στις ανάγκες και ενδιαφέροντα των μαθητών αλλά και της κοινωνίας. Από την άλλη, στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα οι εκπαιδευτικοί βασίζονται στα εκπαιδευτικά προγράμματα και στη σχετική ελευθερία που τους παρέχεται από το κράτος.

Είναι πολύ σημαντικό να αναφερθεί σε αυτό το σημείο πως η επιλογή των δύο αυτών εκπαιδευτικών συστημάτων έγινε σκόπιμα καθώς η λειτουργία τους επηρεάζεται από τα διεθνή και Ευρωπαϊκά προγράμματα και παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον το κατά πόσο οι δύο αυτές χώρες είναι διαθέσιμες να τα δεχτούν με βάση την κορμό τους. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως ο ψηφιακός γραμματισμός σιγά σιγά φαίνεται πως επηρεάζει λοιπόν την εκπαιδευτική κοινότητα.

Οι αλλαγές που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια στο πανεπιστήμιο του Birmingham και του King's College ως προς την διδασκαλία της τεχνολογίας στους υποψήφιους εκπαιδευτικούς είναι αδιαμφισβήτητες και μπορεί να υποστηριχτεί πως αυτές οι μεταβολές βασίζονται στις σύγχρονες τάσεις και στις εξελίξεις που βιώνει η χώρα στον τομέα των παιδαγωγικών. Τα αγγλικά πανεπιστήμια επιδιώκουν να

μεγιστοποιήσουν τις γνώσεις των φοιτητών τους με σκοπό να είναι εφοδιασμένοι πλήρως ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στον τεράστιο ανταγωνισμό που υπάρχει στις οικονομικές, βιομηχανικές και τεχνολογικές χώρες.

Εν αντιθέσει, οι αλλαγές που σημειώνονται στον ελλαδικό χώρο σχετικά με την εκπαίδευση των υποψήφιων εκπαιδευτικών στον ψηφιακό γραμματισμό, βασίζονται στην αναγκαιότητα για προσαρμογή στο διεθνές εξελιξίμο περιβάλλον, στις παιδαγωγικές εξελίξεις και στους θεσμούς που λειτουργούν και εφαρμόζονται επιτυχώς σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στο King's College αναδεικνύεται η σπουδαιότητα του ψηφιακού γραμματισμού μέσω της ανοιχτής ιστοσελίδας που είχαν την ευκαιρία να δημιουργήσουν οι ίδιοι οι φοιτητές προκειμένου να έχουν άμεση πρόσβαση στον διαδικτυακό κόσμο όποτε το χρειαστούν. Το συγκεκριμένο πανεπιστήμιο στο τμήμα των παιδαγωγικών παρέχει την ευκαιρία στους φοιτητές του να διδάσκονται τον ψηφιακό γραμματισμό διαδικτυακά, και όχι με τον παραδοσιακό τρόπο του μαθήματος, από τα πρώτα κιόλας εξάμηνα της φοίτησης τους και μέσω εργασιών να αποκτούν την ανάλογη επάρκεια.

Στο πανεπιστήμιο του Birmingham η διδασχή του ψηφιακού γραμματισμού πραγματοποιείται με έναν διαφορετικό τρόπο ο οποίος αποτελείται από διαλέξεις. Οι φοιτητές έχουν την δυνατότητα να ενημερώνονται για τις εξελίξεις της τεχνολογίας, να χρησιμοποιούν σωστά νέες εφαρμογές και να εφοδιάζονται με γνώσεις που βασίζονται στις νέες τεχνολογίες.

Τέλος, στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης παρατηρήθηκε ότι η ένταξη του ψηφιακού γραμματισμού στο πρόγραμμα σπουδών των υποψήφιων εκπαιδευτικών έχει λάβει ιδιαίτερη προσοχή. Το ελληνικό πανεπιστήμιο έχοντας ως απώτερο σκοπό να εφοδιάσει πλήρως τους φοιτητές του με γνώσεις που βασίζονται στις νέες τεχνολογίες, έχει συμπεριλάβει στο εκπαιδευτικό του πρόγραμμα το μάθημα του ψηφιακού γραμματισμού το οποίο πραγματοποιείται πιο εντατικά σε σύγκριση με τα προηγούμενα δύο πανεπιστήμια. Στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να διδάσκονται τον ψηφιακό γραμματισμό και σε θεωρητικό επίπεδο αλλά και σε εργαστηριακό μιας και οι ώρες παρακολούθησης του μοιράζονται σε αίθουσες και σε εργαστήρια. Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί έχουν την δυνατότητα να κατανοήσουν ολόπλευρα τον ψηφιακό γραμματισμό για το τι είναι

και πως μπορεί να τους ωφελήσει στην μετέπειτα επαγγελματική τους εξέλιξη ενώ λαμβάνουν την επάρκεια δίνοντας εξετάσεις γραπτές αλλά και εργαστηριακές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πλέον μέσα σε μία σύγχρονη και παγκοσμιοποιημένη κοινωνία οι αλλαγές που υπεισέρχονται είναι ραγδαίες με απόρροια να αναπροσαρμόζονται τα πράγματα και να λαμβάνουν νέα τάξη ιδίως όταν γίνεται λόγος για τον τομέα της τεχνολογίας (Henry et al., 2001). Λαμβάνοντας αυτό υπόψη ο τομέας της εκπαίδευσης δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστος μιας και αποτελεί έναν από τους θεμελιώδη πυλώνες της κοινωνίας. Έτσι λοιπόν ο λόγος για τον ψηφιακό γραμματισμό ο οποίος περιλαμβάνεται στα προγράμματα σπουδών των παιδαγωγικών πανεπιστημίων γίνεται όλο και πιο έντονος μιας και η αφετηρία ενός υποψήφιου εκπαιδευτικού σε σύγκριση με έναν υπηρετούντα εκπαιδευτικό διαφέρει σημαντικά κυρίως ως προς την εκπαίδευση του στις ΤΠΕ. Μέσα σε μία περίοδο που αποτελεί μεταίχμιο, ένας

υποψήφιος εκπαιδευτικός διδάσκεται πλέον είτε σε θεωρητικό είτε σε πρακτικό επίπεδο, προγράμματα και ηλεκτρονικές εφαρμογές που αποτελούν την βάση της εκπαίδευσης του (Αρμενάκη, Φεσάκης, 2011).

Πιο συγκεκριμένα, η τριτοβάθμια εκπαίδευση στον τομέα των παιδαγωγικών, έχει αρχίσει και εντάσσει στο βασικό κορμό των προγραμμάτων σπουδών της, μαθήματα τα οποία ενισχύουν την ψηφιακή επαγγελματική ταυτότητα των φοιτητών κάτι το οποίο οι παλαιότεροι δεν είχαν την δυνατότητα να διδαχθούν. Μέτα από τη συγκεκριμένη διατύπωση γίνεται κατανοητό πλέον πως η κοινωνία έχει κάνει γιγαντιαία βήματα προόδου έτσι ώστε να εξελιχθεί σε μία σύγχρονη ψηφιακή κοινωνία μέσα στην οποία όμως μεταβάλλεται ριζικά ο ρόλος του εκπαιδευτικού (Γιαννακοπούλου, Μπάτζιου, 2012).

Η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική φαίνεται λοιπόν ότι κάνει μεγάλες προσπάθειες για να συμβαδίσει μέσα σε αυτή την κοινωνία εντάσσοντας ευρωπαϊκές διακηρύξεις οι οποίες προωθούν την δημιουργία ψηφιακά καταρτισμένων υποψήφιων εκπαιδευτικών με απώτερο σκοπό να αποκτήσουν την ικανότητα να χρησιμοποιούν όλο και περισσότερα εξειδικευμένες ψηφιακές εφαρμογές και προγράμματα (Δημόπουλος, 2004).

Εν κατακλείδι λοιπόν, η τριτοβάθμια εκπαίδευση φαίνεται να δρα σιγά σιγά με ενθαρρυντικό τρόπο ως προς την εξοικείωση των μελλοντικών εκπαιδευτικών με τις νέες τεχνολογίες καθώς μέσα στα προγράμματα σπουδών τους περιλαμβάνουν ως βασικό μάθημα τον ψηφιακό γραμματισμό προωθώντας έτσι σε ακαδημαϊκό επίπεδο την σπουδαιότητα της χρήσης της τεχνολογίας (Δημόπουλος, 2004).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

1. Αργύρης, Μ. & Δημητρακοπούλου, Α. (Επιμ.) (2004). Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Αθήνα:

Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος.

2. Αρμενάκη, Δ. & Φεσάκης, Γ. (2011). Στρατηγικές χρήσης των ΤΠΕ στην εκπαίδευση με κύρια αναφορά στο εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας. Στο Κ. Γλέζου & Ν. Τζιμόπουλος (Επιμ.), *Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδακτική Πράξη*. Πρακτικά Εργασιών 6ου πανελλήνιου συνεδρίου των εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ. Σύρος, 6-8 Μαΐου 2011, 1-5.
3. Βλάχος, Γ. (2007). Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα θεσμός υποδοχής, ένταξης και εκπαίδευσης παιδιών που προέρχονται από ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα. Εργασία που δημοσιεύθηκε στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
4. Γιαννακοπούλου, Ε. & Μπάτζιου, Σ. (2012). Ψηφιακός γραμματισμός ενηλίκων διερεύνηση ψηφιακής επάρκειας ενηλίκων. Στο Χ. Καραγιαννίδης, Π. Πολίτης & Η. Καρασαββίδης (Επιμ.), *Πρακτικά εργασιών 8^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»* (σ. 455-462), Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 28-30 Σεπτεμβρίου 2012.
5. Γρόλλιος, Γ. (1999) *Ιδεολογία, Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πολιτική: Λόγος και πράξη των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για την Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
6. Δημόπουλος, Π. (2004). *Οι νέες τεχνολογίες της πληροφορικής στην επαγγελματική κατάρτιση των υποψηφίων εκπαιδευτικών*. Μεταπτυχιακή εργασία. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Τομέας Παιδαγωγικής.
7. Καράμηνας, Ι. (2006). *Διδασκαλία και μάθηση με την αξιοποίηση του διαδικτύου. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ατραπός.
8. Κεχαγιά, Ε. & Χαραλάμπους, Θ. (2008). *Ανάλυση περιεχομένου της ενότητας «Δομή της Ύλης» του βιβλίου του μαθητή, του μαθήματος Φυσικά της Ε τάξης Δημοτικού*. Πτυχιακή εργασία. Αλεξανδρούπολη: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
9. Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή της εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

10. Κουτσογιάννης, Δ. (2001β). Πληροφορική-επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή: η διεθνής εμπειρία. Πρακτικά διεθνούς ημερίδας. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
11. Κρίβας, Σ. (1995). *Παιδαγωγική επιστήμη: Βασική επιστήμη*. Αθήνα: Gutenberg.
12. Μπονίδης, Κ. (2004). *Το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου ως αντικείμενο έρευνας. Διαχρονική εξέταση της σχετικής έρευνας και μεθοδολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
13. Παπαστάμου, Σ. (2001). *Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
14. Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2006). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
15. Σακαλάκη, Μ. (2001). Η ανάλυση περιεχομένου. Στο Παπαστάμου, Σ. (Επιμ.), *Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
16. Σιάνου-Κύργιου, Ε. (2010). Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην εκπαίδευση και «ψηφιακό χάσμα». Στο Α. Τζιμογιάννης (Επιμ.), *Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, τόμος II. Πρακτικά εργασιών 7ου πανελληνίου συνεδρίου*. Κόρινθος, 23-26 Σεπτεμβρίου 2010, 601-605.
17. Σολομωνίδου, Χ. (2003). Σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία. Υπολογιστές και μάθηση στην κοινωνία της γνώσης. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
18. Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α. (2004). Ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική. Συγκρότηση, Θεματολογία, Μεθοδολογία υλοποίησης, Επιδράσεις στην ελληνική εκπαίδευση και κατάρτιση. Αθήνα. Εκδόσεις : Μεταίχμιο

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

1. AECT (2001). *Standards for the accreditation of programs in educational communications and instructional technology*. Bloomington, IN: Association for Educational Communications and Technology.
2. Albion, P.R. (2001). Some factors in the development of self-efficacy beliefs for computer use among teacher education students. *Journal of Technology and Teacher Education*, 9(3): 321-347.

3. Asselin, M.M. (2004). Guiding the inclusion of information literacy. *Teacher Librarian*, 31(4): 63-64.
4. Asselin, M.M. & Doiron, R. (2003). Whither they go: An analysis of the inclusion of school library programs and services in the preparation of pre-service teachers in Canadian Universities. *Behavioral & Social Sciences Librarian*, 22(1): 19-32.
5. Bartlett, L. (2008). Literacy's verb: exploring what literacy is and what literacy does. *International Journal of Educational Development*, 28(6), 737-753.
6. Bhavnagri, N.P. & Bielat, V. (2005). Faculty-librarian collaboration to teach research skills: Electronic symbiosis. *The Reference Librarian*, 43(89/90): 121-138.
7. Branch, J. (2003). Teaching, learning and information literacy: Developing an understanding of pre-service teachers' knowledge. *Behavioral & Social Sciences Librarian*, 22(1): 33-46.
8. Brookfield, S. (2007). Η μετασχηματίζουσα μάθηση ως κριτική της ιδεολογίας. Στο Mezirow, J. (Επιμ.), *Η μετασχηματίζουσα μάθηση* (σσ. 157-179). Αθήνα: Μεταίχμιο.
9. Buckingham, D. (2007). Digital media literacies: rethinking media education in the age of the internet. *Research in Comparative and International Education*, 2(1): 43-55.
10. Cameron, L., Wise, S.L. & Lottridge, S.M. (2007). The development and validation of the Information Literacy Test. *College & Research Libraries*, 68(3): 229-236.
11. Candy, P.C. (2004). *Linking thinking. Self-directed learning in the digital age*. Canberra: DEST.
12. Carr, J.A. (1998). *Information literacy and teacher education*. Washington, D.C.: ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education.
13. Davis, N. (2003). Technology in teacher education in the USA: What makes for sustainable good practice? *Technology, Pedagogy and Education*, 12(1): 59-84.
14. DEST (2003). *Raising the standards. A proposal for the development of an ICT competency framework for teachers*. Canberra: DEST.

15. Downes, T., Fluck, A., Gibbons, P., Leonard, R., Matthews, C., Oliver, R., Vickers, M. & Williams, M. (2001). *Making better connections: Models of teacher professional development for the integration information and communication technology into classroom practice*. Canberra: DEST.
16. Drenoyianni, H. (2004). Designing and implementing a project-based ICT course in a teacher education setting: Rewards and pitfalls. *Education and Information Technologies*, 9(4): 387-404.
17. Duke, T.S. & Ward, J.D. (2009). Preparing information literate teachers: A metasynthesis. *Library & Information Science Research*, 31: 247-256.
18. Earp, V. (2009). Integrating information literacy into teacher education: A successful grant project. *Behavioral & Social Sciences Librarian*, 28(4): 166-178.
19. Ertmer, P.A. (2005). Teacher pedagogical beliefs: The final frontier in our quest for technology integration? *Educational Technology Research and Development*, 53(4): 25-39.
20. ETS (2002). *Digital transformation: A framework for ICT literacy. A report of International Information and Communication Literacy Panel*. USA: Educational Testing Service.
21. Farmer, L.S.J. (2003). Facilitating faculty incorporation of information literacy skills into the curriculum through the use of online instruction. *Reference Services Review*, 31(4): 307-312.
22. Ferrer-Vinent, I.J. & Carella, C.A. (2008). Embedded library instruction in a first-year biology laboratory course. *Science & Technology Libraries*, 28(4): 325-351.
23. Fieldhouse, M. & Nicholas, D. (2008). Digital literacy as information savvy: the road to information literacy. In C. Lanksherar & M. Knobel (Eds.), *Digital literacies: concepts, policies and practices* (pp. 47-72). New York: Peter Lang.
24. Floyd, D.M., Colvin, G. & Bodur, Y. (2008). A faculty-librarian collaboration for developing information literacy skills among preservice teachers. *Teaching and Teacher Education*, 24: 368-376.
25. Forster, P.A., Dawson, V.M. & Reid, D. (2005). Measuring preparedness to teach with ICT. *Australasian Journal of Educational Technology*, 21(1): 1-18.
26. Gilster, P. (1997). *Digital Literacy*. New York: Wiley Computer Publishing.

27. Hargittai, E. (2005). Survey Measures of Web-Oriented Digital Literacy. *Social Science Computer Review*, 23, 371-379.
28. Hargittai, E. (2009). An Update on Survey Measures of Web-Oriented Digital Literacy. *Social Science Computer Review*, 27, 130-137.
29. Henderson, M.V. & Scheffler, A.J. (2003). New literacies, standards and teacher education. *Education*, 124(2): 391-395.
30. Henry M., Lingard, B., Rizvi, B. & Taylor, S. (2001). The OECD globalization and education policy. London: IAU, Pergamon Press.
31. Hinchliffe, L. (2003). Technology and the concept of information literacy for pre-service teachers. *Behavioral & Social Sciences Librarian*, 22(1): 7-18.
32. ISTE (1998). *The national educational technology standards for students*. US & Canada: International Society for Technology in Education.
33. ISTE (2001). *National educational technology standards for teachers*. US & Canada: International Society for Technology in Education.
34. Jung, I. (2003). ICT-pedagogy integration in teacher training: Application cases world wide. *Educational Technology and Society*, 8(2): 94-101.
35. Kirschner, P. & Davis, N. (2003). Pedagogic benchmarks for information and communication technology in teacher education. *Technology, Pedagogy and Education*, 12(1): 125-147.
36. Lee, E. (2002). I wish someone had taught me: Information literacy in a teacher education program. *Teacher Librarian*, 30(2): 10-17.
37. Lee, S.J. & Chae, Y.G. (2012). Balancing participation and risks in children's internet use: the role of internet literacy and parental mediation. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(5): 257-262.
38. Lonka, K., Joram, E. & Bryson, M. (1996). Conceptions of learning and knowledge: Does training make a difference? *Contemporary Educational Psychology*, 21: 240-260.
39. Mann, D. (2008). Documenting Outcomes from Henrico County Public School's Laptop Computing Initiative: 2005-06 through 2007-08. Final Technical Report. Ashland, VA: Interactive, Inc.
40. Middle States Commission on Higher Education (2003). *Developing research and communication skills: Guidelines for information literacy in the curriculum*. Philadelphia: Middle States Commission.

41. Midoro, V. (2005a). *A common European framework for teachers professional profile in ICT for education*. Ortona: Menabo.
42. Midoro, V. (2005b). *European teachers towards the knowledge society*. Ortona: Menabo.
43. Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
44. Neely, T.Y. (2006). *Information literacy assessment: Standards-based tools and assignments*. Chicago: American Library Association.
45. O' Driscoll James (1995): "Britain- The Country and It's People: An Introduction for Learners of English", Revised and Updated, Oxford University Press, Oxford.
46. Pearson, J. (2003). Information and communications technologies and teacher education in Australia. *Technology, Pedagogy and Education*, 12(1): 39-58.
47. Phelps, R., Hase, S. & Ellis, A. (2005). Competency, capability, complexity and computers: Exploring a new model for conceptualizing end-user computer education. *British Journal of Educational Technology*, 36(1): 67-84.
48. Poynton, T.A. (2005). Computer literacy across the lifespan: a review with implications for educators. *Computers in Human Behavior*, 21(6): 861-872.
49. Preston, C., Danby, M. & Wegerif, R. (2005). *ECDL for educators. A formative evaluation of ICT skills training in context*. The UK: Mirandanet International Research Centre.
50. Radcliff, C.J., Jensen, M.L., Salem, J.A., Burhanna, K.J. & Gedeon, J.A. (2007). *A practical guide to information literacy assessment for academic librarians*. Westport, CT: Libraries Unlimited.
51. Rockman et al. (2000). *More Complex Picture: Laptop Use and Impact in the Context of Changing Home and School Access*. San Francisco, CA: Microsoft Corporation, Toshiba America Information Systems.
52. Schroeder, R. & Mashek, K.B. (2007). Building a case for the teaching library: Using a culture of assessment to reassure converted campus partners while persuading the reluctant. *Public Services Quarterly*, 3(1/2): 83-110.
53. Simpson, M., Payne, F., Munro, R. & Hughes, S. (1999). Using information and communications technology as a pedagogical tool: Who educates the educators? *Journal of Education for Teaching*, 25(3): 247-262.

54. Suskie, L.A. (2004). *Assessing student learning: A common sense guide*. Boston: Anker Publishing.
55. Taylor, L. (2003). ICT skills learning strategies and histories of trainee teachers. *Journal of Computer Assisted Learning*, 19(1): 129-140.
56. Usyd (1993). *Generic attributes of graduates of the University of Sydney*. Sydney: Academic Board of the University of Sydney.
57. Vidich, A. & Lyman, Y. (2000). Qualitative methods: their history in sociology and anthropology. In Denzin, N. & Lincoln, Y. (Eds.), *Handbook of qualitative research*. Thousand Oaks: Sage Publications.
58. Vosniadou, S. (1994). Capturing and modeling the process of conceptual change. *Learning and Instruction*, 4(1): 45-69.
59. Vosniadou, S. (1996). Towards a revised cognitive psychology for new advances in learning and instruction. *Learning and Instruction*, 6(2): 95-109.
60. Watson, G. (1997a). Pre-service teachers' views on their information technology education. *Journal of Information Technology for Teacher Education*, 6(3): 255-269.
61. Witt, S.W. & Dickinson, J.B. (2003). Teaching teachers to teach: Collaborating with a university education department to teach skills in information literacy pedagogy. *Behavioral and Social Science Librarian*, 22(1): 75-95.

Πηγές

1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Πρόγραμμα σπουδών. Ανακτήθηκε από <https://qa.auth.gr> στις 30/07/2018.
2. Γκέκα, Β. (2011). *Ανάλυση περιεχομένου*. http://laventer.blogspot.com/2010/11/normal-0-false-false-false-el-x-none-x_30.html.
3. Κουτσογιάννης, Δ. (2006). Γραμματισμός και τεχνολογικός γραμματισμός. Πρακτικά 5ου συνεδρίου ΕΤΠΕ, με θέμα: «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση». Διαθέσιμο στο:

- <http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe1190.pdf>. Ανακτήθηκε στις 03/05/2018.
4. Bawden, D. (2008). *Digital literacy*. http://www.scitopics.com/Digital_Literacy.html. Ανακτήθηκε στις 02/07/2018.
  5. Belshaw, A.J. (2011). *What is digital literacy? A pragmatic investigation*. <http://doughbelshaw.com/thesis/>. Ανακτήθηκε στις 02/07/2018.
  6. Birmingham. Πρόγραμμα σπουδών. Ανακτήθηκε από <http://digitalbirmingham.co.uk> στις 05/08/2018.
  7. Empirica (2007). Benchmarking in a Policy Perspective. Report No. 6: Digital Literacy and ICT Skills, April 2007. Ανάκτηση από http://ec.europa.eu/information_society/europe/i2010/docs/benchmarking/wp_6_digital_literacy_and_ict_skills.pdf στις 12/06/2018
  8. Gillen, J. & Barton, D. (2010). *Digital literacies: a research briefing by the technology enhanced learning phase of the teaching and learning research program*. London Knowledge Lab, Institute of Education, <http://www.tlrp.org/docs/DigitalLiteracies.pdf>. Ανακτήθηκε στις 05/08/2018.
  9. Hague, C. & Payton, S. (2010). *FutureLab: Digital literacy across the Curriculum*. http://archive.futurelab.org.uk/resources/documents/handbooks/digital_literacy.pdf. Ανακτήθηκε στις 13/05/2018.
  10. King's College of London. Πρόγραμμα σπουδών. Ανακτήθηκε από www.kcl.ac.uk στις 05/08/2018.
  11. Martin, A. (2009). *Digital literacy for the third age: sustaining identity in an uncertain world*. <http://www.elearningeuropa.info/files/media/media18500.pdf>. Ανακτήθηκε στις 19/07/2018
  12. Mayring, P. (2000). *Qualitative content analysis*. <http://www.qualitative-research.net/fqs-texte/2-00/2-00mayring-e.htm>. Ανακτήθηκε στις 14/06/2018.
  13. Virkus, S. (2003). *Information literacy in Europe: a literature review*. <http://informationr.net/ir/8-4/paper159.html#boe03>. Ανακτήθηκε στις 22/04/2018.

